

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Sociální pedagogika
Katedra křesťanské výchovy

HUDEBNÍ AKTIVITY VE VOLNÉM ČASE VE VZTAHU K VYBRANÝM HODNOTÁM

Diplomová práce

Autor: Bc. Barbora Lindnerová
Vedoucí práce: Mgr. Helena Pospíšilová, Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Bc. Barbora Lindnerová

Děkuji Mgr. Heleně Pospíšilové, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za trpělivost, ochotu, čas, cenné rady a všestrannou pomoc, kterou mé práci věnovala. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumu a věnovali našemu dotazníku svůj čas a také mé rodině za veškerou podporu při studiu.

Diplomová práce a potřebný výzkum byly podpořeny projektem IGA_CMTF_2018_003.

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 HODNOTY	9
1.1 Hodnota	9
1.2 Koncepty empirických šetření hodnot.....	12
1.2.1 Koncept Miltona Rokeacha.....	12
1.2.2 Koncept Ronalda Ingleharta.....	15
1.2.3 Koncept Geerta Hofstedeho	15
1.2.4 Koncept Shaloma H. Schwartze.....	16
1.3 World value survey	17
1.4 European Values Study	18
2 VOLNÝ ČAS	20
2.1 Pojem volný čas.....	20
2.2 Přístupy k volnému času.....	21
2.3 Historie volného času	22
2.4 Funkce volného času	23
2.5 Školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání.....	26
2.5.1 Školní družina	26
2.5.2 Školní klub	26
2.5.3 Středisko volného času.....	27
2.5.4 Domov mládeže	27
2.5.5 Dětský domov	27
2.5.6 Základní umělecká škola.....	27
2.5.7 Jazyková škola	27

2.6	Zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase	27
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
3	VÝZKUM	30
3.1	Cíl výzkumu	30
3.2	Kvantitativní výzkum	30
3.3	Kvalitativní výzkum	32
3.4	Dotazník	33
3.5	Výzkumný soubor	35
3.6	Stanovené výzkumné otázky a hypotézy.....	35
3.7	Metody výzkumu.....	38
3.7.1	Metody sběru dat.....	38
3.7.2	Primární analýza získaných dat.....	38
3.7.3	Metody ověření hypotéz.....	41
3.8	Ověřování hypotéz a analýza zjištěných korelací	42
3.9	DISKUSE	55
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM TABULEK.....	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	64
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	66
	SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Volný čas tvoří neobyčejně významnou součást lidského života. Společnost klade velké nároky na smysluplné a plnohodnotné využívání volného času jak dětí, mládeže, dospívajících, dospělých či seniorů.

U dětí a mládeže je důležité, aby v dnešní moderní době, která využití volného času zúžila na zábavu na PC, mobilním telefonu či tabletu, trávily svůj volný čas aktivně. Aby trávily čas v přírodě a hlavně s vrstevníky a tvořily si tak reálné sociální vztahy.

U dospělých je důležité, aby vznikla tzv. rovnováha mezi prací a trávením volného času. Zde může být výběr volnočasových aktivit ovlivněn buďto zájmem – který vyplývá z celkového zaměření jedince, anebo potřebou – přičemž v tomto případě jde o kompenzaci nějakého nedostatku. (Pávková, 2014, s. 25)

Vzhledem k již zmiňovanému velkému významu aktivního trávení volného času v životě jednotlivců i skupin jsem se rozhodla zabývat se v této diplomové práci hudebními aktivitami ve volném čase ve vztahu k vybraným hodnotám.

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, zda když lidé preferují některou z uvedených hodnot, odvíjí se od toho jejich vztah k počtu hudebních aktivit, které ve svém volném čase provozují. A dále také zda jsou rozdíly u jednotlivých hudebních aktivit ve vztahu ke konkrétní hodnotě.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V praktické části se budeme věnovat hodnotám a volnému času. Nejprve si rozebereme základní funkce hodnot a poté jednotlivé koncepty empirických šetření hodnot dle Milтона Rokeacha, Ronalda Ingleharta, Geerta Hofstedeho a Shaloma H. Schwartze. Pro náš výzkum jsou použity koncepty Shaloma H. Schwartze a Milтона Rokeacha. V závěru kapitoly o hodnotách zmíníme World value survey - Světový hodnotový průzkum, který se věnuje měnícím se hodnotám a jejich dopadu na politický a společenský život, a dále také European Values Study - Evropská hodnotová studie, což je obsáhlý, dlouhodobý a mezinárodní výzkumný program, který se zaměřuje na základní lidské hodnoty.

Dále přejdeme ke kapitole o volném čase. Nejprve se s volným čase seznámíme obecně, jak na volný čas nahlížejí různí autoři, poté zběžně nahlédneme do historie

volného času a dále budeme pokračovat funkcemi volného času také z pohledu několika autorů. V další části kapitoly věnované volnému času budeme moci najít zařízení pro volnočasové aktivity a v závěru bude vložena kapitola věnující se zájmovým činnostem jako součástí výchovy ve volném čase.

Následuje praktická část diplomové práce, která je věnována samotnému výzkumu. Nejprve si stanovíme cíl výzkumu a poté stručně uvedeme rozdíl mezi kvantitativní a kvalitativní metodologií. Další kapitola bude popisovat strukturu dotazníku, který jsme pro náš výzkum sestavili. Dále si stručně popíšeme výzkumný soubor – kdy, kde a jakým způsobem byla data sbírána. V další kapitole si stanovíme výzkumné otázky a hypotézy týkající se pěti hodnot, kterým se v naší práci budeme věnovat – hodnota svět krásy (příroda, umění), hodnota zralá láska, hodnota potěšení, život plný radosti, hodnota pocit osobní jistoty a hodnota moudrost. Následují metody výzkumu – přičemž nejprve se budeme věnovat metodám sběru dat, poté metodám primární analýzy získaných dat a následně metodám ověřování hypotéz a poté bude následovat kapitola věnující se samotnému ověřování hypotéz a analýze zjištěných korelací.

V závěru práce bude uvedena diskuse, která bude rozebírat zjištěné výsledky a poznatky, jež jsme získali v průběhu našeho výzkumu.

Práce bude zakončena shrnutím, seznamem tabulek, seznamem použitých zdrojů a také přílohami, ve kterých nalezneme například odkaz na náš dotazník.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HODNOTY

V následující kapitole si přiblížíme, co jsou to hodnoty a jak se k hodnotám staví někteří významní autoři. Dále co hodnoty znamenají pro člověka, co hodnoty utváří a formuje. Dále si představíme koncepty empirických šetření hodnot dle Miliona Rokeachea, Ronalda Ingleharta, Geerta Hofstedeho a Shaloma H. Schwartze. Okrajově se také seznámíme s Evropskou hodnotovou studií a Světovým hodnotovým průzkumem.

„Člověk se nechová jen spontánně a reflexně, ale často také o svém jednání rozhoduje, spojuje je s jistými záměry, s určitým cílem a s tím spojeným očekáváním.“
(Prudký, 2009, s. 19)

1.1 Hodnota

Pojem hodnota se objevuje už od počátku filosofického myšlení. Na přelomu 18. a 19. století přibývá zájmu o tuto oblast. Hodnota se vždy vyskytuje ve skupině hodnot, jelikož je determinovaná jinými hodnotami a sama dále determinuje ostatní hodnoty. Mělo by se tedy o hodnotách mluvit jako o souboru vzájemně propojených hodnot. Věda zabývající se studiem hodnot se nazývá axiologie. Hodnoty jsou nedílnou součástí výchovy člověka. Jsou nutností pro život a existenci jak jednotlivců, tak skupin. Jsou pro nás zdrojem motivace, mnohdy představují cíle, kterých toužíme dosáhnout. Pomocí hodnot si tvoříme ve svém životě řád a také udáváme našemu životu smysl (Kučerová, 1996, s. 65 – 69). Prudký (2009, s. 44 – 58) uvádí základní funkce hodnot, které rozdělil do devíti skupin.

a) Hodnoty jako stavební kameny kultury

Žádná kultura či společenství se neobejde bez hodnot. Hodnoty se ve společnosti předávají podobně jako kultura. Jde o něco abstraktního. Předávání je pevně svázané s tradicemi, endokulturací a socializací. Vztah k hodnotám je určen především odlišným pohledem jednotlivých kultur a společností. Poznáním jedné hodnoty nepoznáme kulturu. Když chceme poznat celou kulturu, musíme poznat určitou konfiguraci přijatých a uznávaných hodnot ve skupině, společenství, instituci, národě, osobě apod. (Prudký, 2009, s. 45-46)

b) Hodnoty jako součást utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů

Normy a hodnoty jsou pokládány za obsahový základ sociálního i osobnostního systému. Když nerozpoznáme sdílené a přijaté hodnoty, nemůžeme chápat uspořádanost skupin, institucí a společenství, ale ani obsah sociálních aktivit jednotlivců. (Prudký, 2009, s. 47)

c) Hodnoty jako jeden z definičních znaků osobnosti

Hodnoty působí jako spolutvůrci osobnosti a s tím souvisí, že takto utvářená osobnost je spolutvůrcem originality svých členských skupin či širších společenství. Bokorová (1971, in Prudký, 2009) uvádí, že osobnost člověka si v průběhu socializace zvnitřňuje řadu zásad a normativů, které reagují na její potřeby a životní zájmy, vycházejí z naučeného, doplňují je a srovnávají je s vnější skutečností z hlediska jejich životní významnosti pro osobnost. Z toho vzniká struktura hodnot jednotlivých osobností a také rozhodující určující znaky a odlišení od jiných osobností. (Prudký, 2009, s. 47 – 49)

d) Hodnoty jako zdroj motivace a chování

Tato funkce hodnot úzce souvisí s předchozí funkcí. Stejně tak jako jsou hodnoty spolutvůrci osobnosti, mohou být brány také jako zdroje motivace a chování. V tomto směru lze předpokládat úzký vztah mezi přijatými hodnotami a relativně stabilními vzorci přijatelného chování – tedy s normami chování. (Prudký, 2009, s. 49)

e) Hodnoty jako součásti identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo i institucí

Tato funkce působí dovnitř i vně skupiny či vrstvy. Vnitřní identifikace se jen těžce odděluje od atributů kultury skupiny a vnější identifikace je úzce propojena s funkcí hodnot jako zdrojů sociální diferenciaci i sociální (ne)soudržnosti. Pokud nepoznáme sdílené hodnoty vytvářející zdroje těchto identit, nelze je rozpoznat, ani se s nimi ztotožnit či rozejít a nejde na ně ani působit. (Prudký, 2009, s. 50 – 52)

f) Hodnoty jako zdroje sociální a kulturní soudržnosti

Sociální soudržnost se ukazuje dle mezinárodního výzkumu European Quality of Life jako jeden ze znaků kvality života. Výzkumný tým z University of Aberdeen využil

data z výše zmiňovaného mezinárodního výzkumu a další proto, aby doplnil charakteristiky míry sociální soudržnosti o základní údaje o hodnotové struktuře – obsahový základ sociální soudržnosti i základ motivace k aktivitám, které upevňují či oslabují sociální soudržnost ve společnosti. (Prudký, 2009, s. 52 – 54)

g) Hodnoty jako zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchie společnosti

Společnost drží pohromadě hluboké vazby. Čím více jsou vazby stabilní, tím méně hodnoty podléhají rychlým změnám. Mnohokrát zmiňovaná sociální lokalizace má vliv na podobu a strukturu přijatých hodnot. K přímě souvislosti stratifikačních a hodnotových shod a distancí se vyjádřil například R. Dahrendorf. Ten uvádí, že společný status občanů je sjednotitelný s rozmanitostí různých aspektů. Ta však, jak se ukazuje, ve společnosti nenastává. Skupiny se tak třídí do co nejhomogennějších jednotek. (Prudký, 2009, s. 54 – 55)

h) Hodnoty jako atribut morálky

Funkce hodnot bývá mnohdy součástí vymezení morálky. Např. ve Velkém sociologickém slovníku (1996) je morálka popisována jako určité hodnotové zakotvení jedince nebo společenství – je popisována jako soubor norem, hodnot a vzorů chování. Tato funkce hodnot je považována za úplně nejčastější funkci, která se k hodnotám váže. (Prudký, 2009, s. 55 – 56)

i) Hodnoty jako základy politických filosofí a ideologií

Jako poslední funkci hodnot uvádí Prudký (2009, s. 56-57) ve své publikaci hodnoty jako základy politických filosofí a ideologií. Jak uvádí, nejde však o jediné a konečné dělení.

Tato funkce nahlíží na hodnoty z úplně jiného pohledu než ty předešlé – nyní jde o funkci hodnot v dané vědní disciplíně. Jde o pohled na východiska hodnot politických filosofí, které se v běžném životě denně zrcadlí do různých ideologií, a ty se tak stávají nejmarkantnějšími projevy daných hodnotových orientací. Vidění této funkce je zvláště významné ve společnostech, které procházejí velkými společenskými změnami. Tento pohled na funkce hodnot může být také poukázáním na váhu hodnot v nejrůznějších oblastech vládnutí a manipulace. (Prudký, 2009, s. 57)

Důležité je zmínit také filosofa Eduarda Sprangera, který je jedním z prvních, kteří se výrazně věnovali studiu hodnot a vnímal hodnoty jako celoživotní cíle. Uvádí myšlenku nadindividuálního hodnotového vědomí, což obsahuje šest základních hodnot, které různě podmiňují formy prožívání a chování jednotlivců. Jedná se snad o nejznámější hodnotový systém. Spranger se domnívá, že existuje šest typů poznání světa, které utvářejí základní životní formy. Tyto životní formy dle autora představují tzv. duchovní principy, které vymezují přístup jedince ke světu. Jedná se o – pravdu, krásu, užitek (zisk), lásku k lidem, moc a boha (moudrost). Podle toho, který z těchto duchovních principů jedinec upřednostňuje, je považován za typ: 1. teoretického člověka, 2. estetického člověka, 3. ekonomického člověka, 4. sociálního člověka, 5. člověka s mocenským typem osobnosti anebo 6. náboženského člověka. (Smékal, 2002, s. 257 - 258)

1.2 Koncepty empirických šetření hodnot

Jedná se o nejvýznamnější přístupy k výzkumům hodnot v současné sociologii.

Pro náš výzkum byly použity koncepty Shaloma H. Schwartze a Milтона Rokeacha.

1.2.1 Koncept Milтона Rokeacha

Organizace hodnot vytváří tzv. Hodnotový systém, který je trvalý, a jsou v něm hodnoty seřazeny dle osobní důležitosti každého. Jde o priority, které se postupem času zvnitřňují, a každá získává své místo v tomto systému. Rokeach uvádí, že každá zkušenost (sociální, individuální, kulturní), která člověka potká, může zapříčinit změnu v hodnotovém systému a hodnoty na tomto žebříčku přemístit.

Rokeach uvádí, že hodnoty jsou dle jeho názoru tendence „*trvalého přesvědčení o tom, že specifický způsob jednání nebo cílového stavu existence je osobně i společensky výhodnější než opačný způsob či protilehlý způsob jednání nebo cílový stav existence*” (Prudký, 2009, s. 74)

Jedinec tedy upřednostňuje určitý stav věcí před ostatními, hodnoty jsou dle Rokeacha velmi blízce svázány se zájmy, cíli a potřebami.

Uvádí tři složky hodnot

1. Složka kognitivní – člověk ví jak se správně chovat, kam směřovat
2. Složka afektivní – jde o pozitivní či negativní vztah k objektu

3. Složka behaviorální – jde o motiv či aktivátor

Hodnoty dělí na tyto druhy

1. Hodnoty cílové, čili terminální - jde o konečný stav, o to, oč má člověk usilovat. Rokeach uvádí mezi cílové hodnoty tyto:
 - a) Pohodlný život,
 - b) vzrušující život,
 - c) prospěšný život,
 - d) mír ve světě,
 - e) svět krásy,
 - f) rovnost,
 - g) péče o milované osoby,
 - h) svoboda,
 - i) štěstí,
 - j) vnitřní harmonie, soulad,
 - k) zralá láska,
 - l) blaho národa,
 - m) potěšení,
 - n) pocit osobní jistoty,
 - o) sebeúcta,
 - p) společenské uznání,
 - q) opravdové kamarádství,
 - r) moudrost. (Prokešová, 2011, s. 19)

2. Instrumentální – prostředky neboli způsoby pro dosažení cílových hodnot. Rokeach uvádí tyto: (Prudký, 2009, s. 74 – 76)

- a) Přesnost,
- b) vychovanost,
- c) vysoké nároky,
- d) optimismus,
- e) dodržování závazků,
- f) nezávislost,
- g) nesmiřitelnost s nedostatky vlastními i druhých,
- h) vzdělanost,
- i) odpovědnost,
- j) racionálnost,
- k) sebekontrola,
- l) odvaha v zastání svého mínění,
- m) silná vůle,
- n) trpělivost,
- o) názorová šíře,
- p) čestnost,
- q) úspěšnost v jednání,
- r) citlivost. (Prokešová, 2011, s. 19)

Mezi hodnotami nemusí být zřetelný a významný vztah, mohou se však vzájemně prolínat, a působit tak vícenásobně. Systém hodnot si pak člověk tvoří podle stupně relativní důležitosti, tedy priority dané hodnoty.

Hodnotový systém se upevňuje socializací v příslušné kultuře a mění se v návaznosti na změny v kultuře, ve společnosti a na základě nových osobních zkušeností.

Rokeach vytvořil jednoduchý přístup pro záznam a vyhodnocování hodnotových struktur. Jedná se o metodu tzv. „value survey“, která obsahuje výše zmíněných 36 položek (hodnot) v dotazníku, které přicházejí v dané společnosti k úvahu. Respondenti tyto hodnoty posuzují podle toho, jakou váhu mají v jejich životě. Zjištěné informace slouží nejen k vytvoření hodnotových žebříčků, ale také k charakteristice odlišností či shod v hodnotových žebříčcích. (Prudký, 2009, s. 76-77)

1.2.2 Koncept Ronalda Ingleharta

Autor Inglehart uvádí hypotézu vzácnosti, kterou vysvětluje jako proces, kdy dochází v ekonomickém dostatku a bezpečí k transformaci hodnot, a to z materialistických na postmaterialistické, naopak se to děje v době ekonomického úpadku.

V další hypotéze se jedná o socializaci. V této hypotéze se za nejdůležitější při tvoření hodnot pokládá naučené, a to především v době adolescence. Zkušenosti získané s převahou buď materialistických, nebo postmaterialistických hodnot v již zmiňovaném období adolescence jsou dle autora zásadní pro tvorbu hodnotových struktur dospívajících, které si ponechávají po celý život. (Prudký, 2009, s. 77 – 82)

1.2.3 Koncept Geerta Hofstedeho

Hofstede uvádí, že sociální systémy mohou fungovat jen díky tomu, že lidské chování se neděje náhodou, ale do jisté míry je předvídatelné. Zkoumání hodnot bere jako jeden z procesů poznávání a měření mentálních programů u lidí, kteří v sobě zahrnují hodnoty a kulturu.

Hodnoty mají dle Hofstedeho hlavně iracionální jádro a zdůvodnění, jelikož jsou získávány hlavně na začátku našeho života – jsou tedy definicí naší subjektivní racionality. Velký význam přikládá při rozdělování hodnot také tomu, co si lidé aktuálně přejí – chtějí – a také tomu, co si myslí, že by si přát měli – vyžadují.

„Jako rozhodující dimenze charakterizující podobu kultury – a zároveň jako rozhodující proudy poznávání hodnot příznačných pro danou společnost a její kulturu – uvádí Hofstede tyto:

1. *Rozdíly v moci, které se vztahují k odlišnému řešení základních problémů nerovností mezi lidmi.*
2. *Podoba a roveň „vyvarování se nejistoty“, které se vztahují k úrovni stresu ve společnosti tváří v tvář neznámé budoucnosti.*
3. *Lokalizace na spojnici individualismus versus kolektivismus, které se odrážejí zvláště v míře integrace jedinců do primárních skupin.*
4. *Lokalizace na spojnici mezi maskulinitou a feminitou (dimenze genderová), která se odráží v rozdělení emočních rolí mezi muže a ženy.*
5. *Lokalizace na spojnici mezi dlouhodobými či krátkodobými orientacemi, které se odrážejí ve výběru jádra lidského usilování – zda půjde o orientace na budoucnost nebo současnost.“ (Prudký, 2009, s. 86)*

Výše zmíněné dimenze je možno empiricky ověřit. Země lze umístit na škálu mezi tyto dimenze. Současně jde o pět rozměrů pro indikátory, které pomáhají zkoumat hodnotové orientace v dané zemi s využitím chtěných a vyžadovaných hodnot. (Prudký, 2009, s. 82 – 88)

1.2.4 Koncept Shaloma H. Schwartze

Shalom H. Schwartz nebývá spojován se sociologickými přístupy, ale spíše s přístupy sociálně – psychologickými. *„Pracuje s hodnotami jako s kritérii užívanými lidmi pro výběr a ospravedlňování činností a pro oceňování lidí a událostí. Tedy spíše jako s kritérii než jako s inherentními kvalitami předmětů.“ (Prudký, 2009, s. 88)* Hodnotí určitou část projektů zaměřujících se na význam hodnot v různých kontextech a uvádí, že by měly být odpověďmi na tyto tři otázky:

„1. Jak jsou hodnotové priority jednotlivců ovlivňovány jejich sociálními zkušenostmi?

2. Jaký vliv mají u jednotlivců jejich hodnotové priority na jejich orientaci v chování a ve výběrech?

3. Otázky spojené s mezikulturními a mezinárodními rozdíly v hodnotových prioritách a hledáním některých jejich příčin a důsledků.“ (Prudký, 2009, s. 89)

Schwartzův koncept umožňuje porovnávání hodnot jak uvnitř národů a kultur, tak i mezi nimi. Metoda „value survey“ podle Schwartze obsahovala 57 hodnot

a respondenti je hodnotili dle důležitosti pro jejich život. Hodnoty posuzovaly deset teorií podložených hodnotových orientací, které Schwartz sestavil takto:

- a) MOC – sociální moc, autorita, bohatství, obhajoba vlastní image na veřejnosti
- b) ÚSPĚCH – úspěšnost, schopnost, ambice, vliv, inteligence
- c) HÉDONISMUS – radost, užívání si života, pohodlnost
- d) STIMULACE – odvaha, různorodý život, zajímavý život
- e) SEBEURČENÍ – zvědavost, tvořivost, svoboda, výběr vlastních cílů, nezávislost, seberepekt
- f) UNIVERZALISMUS – ochrana životního prostředí, jednota s přírodou, svět krásy, tolerance, sociální spravedlnost, moudrost, rovnost, svět v míru, vnitřní harmonie
- g) BENEVOLENCE – užitečnost, pocitovost, odpuštění, duchovnost, pravé přátelství, emocionální a intelektuální intimita, smysl života
- h) TRADICE – akceptování vlastní volby života, zbožnost, skromnost, pokora, respekt vůči tradicím, oddělení od světských věcí
- i) KONFORMITA – podrobení se, poslušnost, respekt k vlastním rodičům a starším, uctivost, sebeovládání
- j) BEZPEČÍ – národní bezpečnost, vzájemné poskytování služeb, sociální řád, bezpečí rodiny, čistotnost, smysl sounáležitosti, zdraví (Havlíčková, 2008, s. 27-29)

1.3 World value survey

Světový hodnotový průzkum zkoumá měnící se hodnoty a jejich dopad na politický a společenský život. Průzkum začal roku 1981 stejně jako Evropská hodnotová studie. Průzkum zahrnuje téměř 100 zemí, které tvoří téměř 90 procent světové populace. Jedná se o největší nekomerční a nadnárodní průzkum, který byl doposud proveden. Jde o rozhovory s téměř 400 000 respondenty i z velmi chudých, ale i velmi bohatých zemí.

Získaná data jsou široce využívána pro analýzu nejrůznějších témat, jako je např. hospodářský rozvoj, náboženství, rovnost pohlaví nebo demokratizace. Průzkum je zdrojem informací pro více než 1000 publikací ve 20 různých jazycích.

Sekundární uživatelé vytvořili dalších několik tisíc publikací, pro které získaná data využívali. (<http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>)

1.4 European Values Study

Evropská hodnotová studie je obsáhlý dlouhodobý a mezinárodní výzkumný program, který se zaměřuje na základní lidské hodnoty. Jedná se o výzkumy, ze kterých je patrné, jak obyvatelé Evropy nahlíží na život, rodinu, politiku, společnost, náboženství či práci. Poskytuje náhled do jejich postojů, hodnot, myšlenek, názorů a přesvědčení.

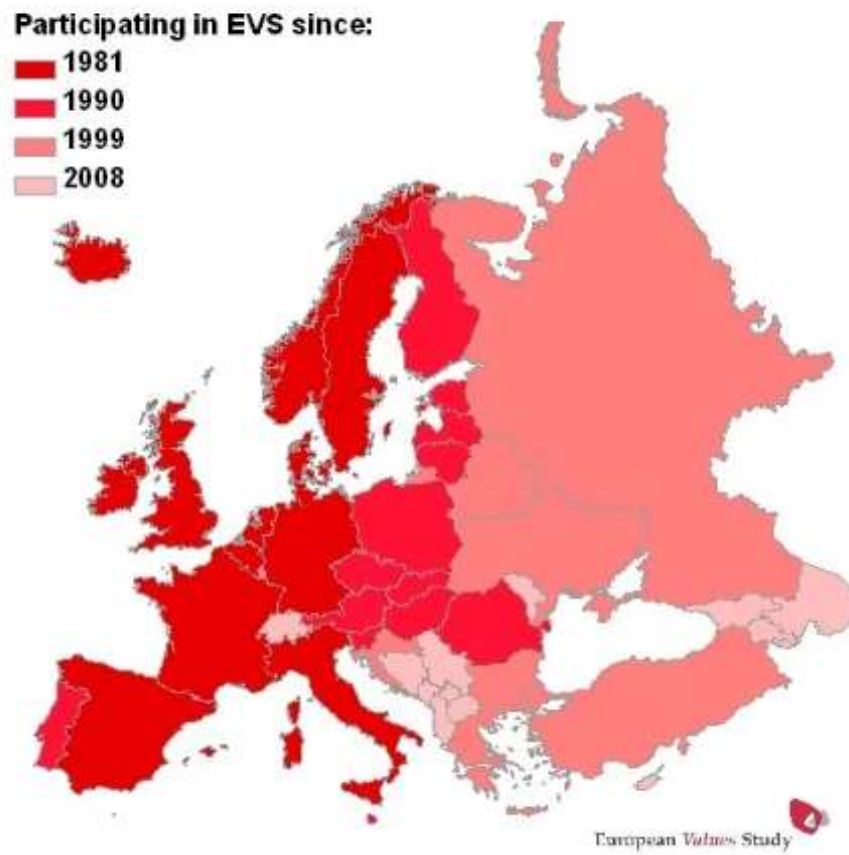
Tato studie byla započata v roce 1981 s prvními 1000 respondenty z Evropy, kteří vyplňovali standardizovaný dotazník. Od té doby se průzkum opakuje každých devět let ve variabilním počtu zemí. Jedná se o země od Islandu po Gruzii a od Portugalska po Norsko. V celku se jedná o rozhovory s přibližně 70 000 lidmi z celé Evropy.

Studie takového rozměru je velmi nákladná. O financování se z velké části starají univerzity a výzkumné ústavy ze zúčastněných zemí. Tyto finance bývají použity na platy ředitelů programů a jejich týmům. Pomocí mnoha sponzorů se dají realizovat terénní práce a další financování je potřebné na rozvoj nových činností, shromažďování nových údajů, na organizace konferencí anebo také např. na aktualizace Atlasu evropských hodnot.

Informace získané pomocí této mezinárodní studie jsou základy pro velkou spoustu akademické literatury a dalších prací. Evropská hodnotová studie uvádí na svém webu přes 1600 publikací, pro které byla využita.

Studie prováděné v minulých letech potvrdily mínění o hluboké transformaci moderní kultury. V různých zemích probíhá transformace různou rychlostí. Zdá se, že změny sociální a kulturní jsou závislé na stadiu socioekonomického vývoje a historických faktorech, které jsou specifické pro daný národ. (<https://europeanvaluesstudy.eu/>)

Začátku studie se hned neúčastnily všechny země Evropy, ale jejich počet postupně rostl. Na obrázku můžeme názorně vidět, jak se země připojovaly. (<https://europeanvaluesstudy.eu/about-evs/participating-countries/>)

Obrázek č. 1 - Particípující evropské země v průběhu let

2 VOLNÝ ČAS

V této kapitole bude nejprve objasněn pojem volný čas a co vše do něj patří. Dále si uvedeme přístupy k volnému času, poté si ujasníme střípky z historie volného času, následovat budou funkce volného času z pohledu několika významných autorů jak ze zahraničí, tak z České a Slovenské republiky. V závěru této kapitoly se budeme zabývat zařízeními pro zájmové vzdělávání dětí, dospělých i seniorů a úplně poslední podkapitola bude věnována zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase.

2.1 Pojem volný čas

Volný čas je v dnešní době hodně rozšířený a diskutovaný pojem. Každý na volný čas nahlíží trochu odlišně, ale ve výsledku se všechny definice volného času různých autorů prolínají.

Hofbauer (2004, s. 13 – 15) uvádí, že volný čas je doba, kdy nevykonáváme činnosti pod tlakem povinností, které se váží na naše sociální role. Mnohdy je ale volný čas také uváděn jako čas, který nám zůstává po dokončení pracovních i nepracovních povinností. Do aktivit ve volném čase se člověk pouští dobrovolně a většinou očekává uvolnění, zábavu, odpočinek a uspokojení. (Hofbauer, s. 13)

Na rozdíl od Hofbauera Knotová (2011, s. 25-26) nahlíží na volný čas pomocí tří pojetí volného času.

- a) Optimistická pojetí – shledávají ve volném čase cíl a smysl života
- b) Skeptická pojetí – upozorňují na negativa a rizika volného času
- c) Realistická pojetí – volný čas nám dává prostor utvářet a formovat hodnoty v reálných společenských souvislostech

Pávková (2002, s. 13-14) chápe volný čas jako protiklad k době nezbytné práce a povinností a doby nezbytné k obnovení sil. Jedná se o dobu, kdy si své činnosti svobodně vybíráme, děláme je rádi a dobrovolně a způsobují nám pocit uvolnění a spokojenosti.

„Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené.“ (Pávková, 2002, s. 13)

Když vybereme od každého autora část jeho pojetí volného času, můžeme ve zkratce říci, že volný čas je čas, kdy má člověk hotové všechny povinnosti, jak pracovní, tak rodinné, kdy má hotové všechny sebeobslužné činnosti a není pod žádným tlakem, který by vyplýval z jeho sociálního postavení. Zjednodušeně – jde o čas, který člověku zůstane po odečtení všech pracovních i nepracovních povinností. Ve volném čase děláme aktivity, které si dobrovolně vybereme a očekáváme od nich zábavu, uvolnění a odpočinek.

2.2 Přístupy k volnému času

Pávková (2008, in Pospíšilová 2010) spolu s kolektivem autorů nahlíží na problematiku volného času z několika pohledů.

Prvním z pohledů je pohled ekonomický. Z tohoto pohledu lze posoudit množství prostředků, které společnost jedinci dává pro trávení volného času. Je také zřejmé, že člověk dosahuje v práci lepších výkonů, pokud je odpočínutý. Úroveň společnosti lze také hodnotit dle prostředků, které jsou lidé ochotni vložit do využívání volného času. (Pospíšilová, 2010, s. 13)

Druhým pohledem je sociologický a sociálně-pedagogický pohled, který nám ukazuje především význam volného času pro tvorbu mezilidských vztahů. (Pospíšilová, 2010, s. 13)

Dalším z pohledů je politický pohled. Z tohoto pohledu se odborníci zabývají tím, jakou mírou je ovlivňován volný čas státem. Je zde zdůrazněno, že by stát měl dbát na to, aby při ovlivňování volného času dětí a mládeže nenarušoval jeho základní specifika. (Pospíšilová, 2010, s. 14)

Zdravotně-hygienický pohled je dalším z pohledů a poukazuje na ovlivnění zdraví jednotlivců způsobem trávení volného času. Jedná se o zdravý tělesný i duševní růst a také o režim dne. Když jedinec správně využívá svůj volný čas, odráží se to pozitivně na jeho zdravotním stavu. (Pospíšilová, 2010, s. 14)

Posledním z uvedených pohledů na volný čas je pedagogicko-psychologický pohled. Zaměření tohoto pohledu spočívá v možnosti ovlivňování volného času skrze znalosti vlivu volného času na uspokojování biologických i psychických potřeb jednotlivce. (Pospíšilová, 2010, s. 14)

2.3 Historie volného času

V dnešní době najdeme prameny, které nám dokazují, že nejpravděpodobněji jedno z prvních vymezení volného času promyslel Aristoteles. Právě Aristoteles svými úvahami o volném čase ovlivnil mnoho svých následovníků a jejich nahlížení na volný čas. Aristotelova koncepce volného času tkví v preferování intelektuálních činností před fyzickou prací. Volný čas v jeho podání chápeme jako čas pro přemýšlení, pro diskuse s přáteli, k poslechu hudby či čtení poezie. Volný čas je pro Aristotela prostorem pro vědu a filosofii.

Platón ve svém díle uvádí značný rozdíl mezi časem práce a volným časem a považuje volný čas za důležitý v lidském životě.

Pro období středověku v Evropě je příznačné dominantní postavení církve. V křesťanství je považován čas práce za prostředek k dosahování cílů a volný čas je brán jako čas k oddechu a pro zbožné rozjímání. (Filipcová, 1970, in Knotová 2011)

Změna ve vnímání volného času, práce a života samotného nastala v 16. století, kdy protestantská církev, kalvinisté i luteráni začali vyzdvihovali důležitost práce a nicneděláním se začalo opovrhovat. (Švigová 1967, in Knotová 2011) Pokračuje to změnou názorů na práci a volný čas – protestanti ukládají pracovní povinnost každému člověku.

Po třicetileté válce se začala proměňovat jak práce, tak životní způsob obyvatel, začal dlouhodobý proces uvolňování života lidí. Postupem času si v 17. století bohatší obyvatelé začali stavět tzv. „víkendové domy“ a ve městech začaly vznikat kluby, spolky, kavárny a společnosti dospělých. (Pávková, 2002, s. 21)

Industriální společnost vnímá volný čas více jako odpočinek a zábavu a volný čas přestává být výsadou vládnoucích vrstev. Bakalář (1978, in Němec 2002) uvádí, že struktura, povaha i množství volného času jsou závislé na druhu zaměstnání, avšak zároveň samy zaměstnání podstatným způsobem vymezují.

Filipcová (1970, in Knotová 2011) uvádí, že roku 1899 vyšla práce *The Theory of the Leisure Class* (Teorie zahálčivé třídy) od amerického sociologa norského původu Veblena. Právě toto dílo je spojováno se vznikem sociologie volného času jako samostatného odvětví sociologie. Podle autora již zmiňovaného díla existuje přímá provázanost mezi společenským postavením a způsobem trávení volného času.

Zásluhou sdružení mládeže, dospělých, obcí i osvědčených pedagogů, lékařů a veřejných pracovníků se začaly rozvíjet nové typy činností a institucí pro realizaci ve volném čase. Zpočátku se vyhranily dva hlavní způsoby vzniku a fungování činností a institucí, které přetrvávají. Byly to aktivity a zařízení s původním jednoznačným určením pro dospělé (u nás například založení Sokola). Vznikla také sdružení a zařízení zaměřená pouze na děti a mládež, která byla nejprve nesmělá, avšak později důraz na tato sdružení a zařízení rostl. Jednalo se o nový a ojedinělý výchovný a životní prostor. Politický a ekonomický vývoj umožňoval sdružení a zařízení volného času budovat hlavně v západoevropských zemích. Ve střední a východní Evropě byl vývoj v této oblasti opožděn. Stát do tohoto odvětví zasahoval pouze ojediněle, a proto hlavní angažovanost byla na obcích a institucích sociální pomoci a dobročinných sdruženích. (Pávková, 2002, s. 21 - 22)

Jak uvádí Filipcová (1970, in Knotová 2011), volný čas má být vyplněn rozjímavou činností, která nevede k žádnému cíli, ale je pouze milována pro sebe samu. Nejdůležitějším a také konečným cílem by mělo být dobro.

V dnešní společnosti se lidé místo využití postupného zkracování pracovní doby pro realizaci ve volném čase snaží uspokojit narůstající požadavky sebe a svých blízkých. Tráví více času v zaměstnání nebo si dokonce hledají druhé zaměstnání a stávají se tak otroky svých potřeb. Jiná část obyvatelstva má volno celý den, ale pro nedostatek prostředků a příležitostí si nemůže náplň dne svobodně volit, a proto nemá status volného času. (Němec, 2002, s. 16)

Volný čas je odrazem vývoje dějin. Pohled na volný čas je poznamenán vždy určitým chápáním světa a aktuální společenské situace, která je v dané historické etapě. (Němec, 2002, s. 17)

2.4 Funkce volného času

Knotová (2011, s. 32) ve své knize uvádí, že se na funkce volného času nahlíží většinou ve dvou rovinách. První rovinou jsou společenské funkce volného času a jako druhou rovinu uvádí autorka funkce volného času významné pro člověka. Všechny funkce se váží buď na společnost, nebo na jednotlivce. Každý autor pohlíží na funkce volného času trochu jinak, a proto si uvedeme několik rozdělení funkcí volného času dle zahraničních autorů, jako jsou např. Dumazedier, Kaplan,

Opaschowský, Marshall nebo Rojek, a také dle českých a slovenských autorů jako jsou např. Filipcová, Lokajíčková, Kratochvílová a Vážanský.

Dumazedier (1962, in Filipcová 1967) uvádí tři vzájemně propojené funkce volného času:

1. odpočinek – mělo by jít o zotavení, odstranění únavy a napětí,
2. rozptýlení – zábava, únik do imaginárního světa,
3. rozvoj – rozvoj osobnosti, kreativní, kulturní a společenské činnosti.

D. Knotová uvádí také Kaplanovo chápání funkcí volného času (Vážanský 1997, in Knotová 2011): Vnímá ho jako prostor pro rozvoj jednotlivce a funkce dělí takto:

1. podněcování tvořivých sil,
2. utváření individuality,
3. vytváření pozitivních zážitků,
4. posilování skupinové i sociální participace.

Německý pedagog volného času Opaschowský (1977, in Knotová 2011) uvádí sedm hlavních funkcí volného času a domnívá se, že všechny tyto funkce tvoří propojený celek, který má jak individuální, tak společenský význam.

1. Rekreční funkce – zotavovací čas
2. Kompenzační funkce – zábava, vyvážení toho, co se člověku nedostává nebo nedaří
3. Enkulturační a edukační funkce – celoživotní vzdělávání, kultura
4. Kontemplační funkce – smysl života, duchovní směr
5. Komunikační funkce – sociální kontakty
6. Participační funkce – občanské a spolkové aktivity
7. Konzumní funkce – spotřebovávání materiálních statků

Marshall (1998, in Knotová 2011) uvádí ve svém Slovníku sociologie pouze čtyři funkce volného času.

1. Terapeutická – tato funkce je vnímána jako prostor pro pomáhání, ovšem v českém prostředí se této oblasti věnuje spíše sociální pedagogika nebo sociální práce

2. Poradenská – jedná se o funkci zaměřenou na zdokonalování své životní dráhy mj. i v profesní kariéře a také práce s nezaměstnanými
3. Autonomní – funkcí by měl být realizován seberozvoj člověka, uspokojování individuálních zájmů – člověka by měla tato funkce volného času osvobodit od společenského tlaku
4. Podporující zdraví – funkce se zaměřuje na zdravý životní styl a měla by minimalizovat dopad rizikového chování, obezity a jiných negativních vlivů

Úplně z jiného pohledu dělí funkce volného času Chris Rojek. Autor uvádí čtyři funkce, které se výrazně odlišují od klasických funkcí volného času, které se uvádí v Evropě.

1. Manipulativní – tato funkce nahlíží na volný čas jako na prostředek sociální stratifikace
2. Regulativní – funkce, ve které volný čas upravuje životní styly a způsoby
3. Identitní – volný čas slouží k sociální exkluzi nebo inkluzi
4. Mobilizační – funkce, která uvádí volný čas jako prostor pro nesouhlas s tlakem společnosti. (Rojek, 2005, s. 80 – 82)

V České republice a na Slovensku nalezneme také různá rozdělení funkcí volného času, většinou však vycházejí z pojetí volného času jako prostoru, který umožňuje lidem rozvoj a relaxaci. Filipcová (1967, s. 23 - 27) uvádí, že rozdělení funkcí volného času je pouze teoretické a ve skutečnosti se všechny funkce vzájemně prolínají a v některých situacích může mít jedna z funkcí převahu. Vážanský (1995, s. 26 – 27), uvádí tyto tři funkce:

1. Odpočinek a rekreace
2. Kompenzace jednostranné zátěže
3. Informace a orientace

Lokajíčková (1974, in Knotová 2011) má jednoduché dělení funkcí volného času, a to jen na dvě:

1. Formativně – výchovnou
2. Kompenzačně – rekreační

Oproti ní Kratochvílová (2004, in Knotová 2011) uvádí propracované členění. Jako hlavní kritérium funkcí volného času uvádí výchovný význam činností. Funkce rozděluje do pěti oblastí:

1. Zdravotně – hygienická funkce
2. Seberealizační funkce
3. Formativně – výchovná funkce
4. Socializační funkce
5. Preventivní funkce

Výše uvedené funkce volného času dle jednotlivých autorů jsou různé, avšak ve všech se odrážejí problémy a očekávání společnosti. Ve všech členěních se vyskytuje funkce rozvoje člověka a také naplňování individuálních potřeb. Je důležité si v každém případě uvědomovat, že všechna členění jsou pouze teoretická, protože při reálném naplňování volného času se jednotlivé funkce v rozdílné míře vzájemně doplňují, překrývají nebo dokonce nahrazují. (Knotová, 2011, s. 34)

2.5 Školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Existuje spousta volnočasových zařízení, která se zabývají jak volným časem dětí a mládeže, tak volným časem dospělých a seniorů. Mimo níže uvedené zařízení ovlivňují trávení volného času také kulturní a osvětová zařízení, občanská sdružení, tělovýchovné a sportovní organizace, sdružení dětí a mládeže a také zařízení pro seniory. (Pávková, 2002, s. 43-45)

2.5.1 Školní družina

Toto zařízení je určeno pro žáky prvního stupně základní školy. Žáci v ní většinou tráví čas, když jsou rodiče v zaměstnání a družina tak zajišťuje bezpečnost a sociální péči, a proto má školní družina velký význam sociálního poslání. Děti v mladším školním věku mnohdy ještě nebývají jednostranně zaměřeny, a proto by měla školní družina nabízet velké spektrum zájmových činností. (Pávková, 2002, s. 43)

2.5.2 Školní klub

Zařízení je určeno pro děti středního školního věku – žáci druhého stupně základní školy. Oproti školním družinám v tomto zařízení ustupuje do pozadí sociální funkce a plně se věnují zájmovým činnostem. (Pávková, 2002, s. 44)

2.5.3 Středisko volného času

Tato zařízení se věnují realizaci specializovaných zájmových činností s odborným pedagogickým vedením. Organizují zájmovou činnost pravidelně i příležitostně. Zařízení je jak pro děti a mládež, tak pro rodiče s dětmi a další zájemce. (Pávková, 2002, s. 44)

2.5.4 Domov mládeže

Tento typ zařízení zajišťuje ubytování, stravování a výchovnou péči žákům středních škol. Zajišťují činnosti související s režimem dne, přípravu na vyučování a sebeobslužné činnosti, ale jejich velmi významným úkolem je účelné využívání volného času mládeže. (Pávková, 2002, s. 44)

2.5.5 Dětský domov

Dětské domovy mají specifické postavení, jelikož se jedná o zařízení pro ústavní výchovu, avšak jedním z jejich důležitých úkolů je dbát na hodnotné trávení volného času, na rozvoj a kultivaci zájmů dětí a mládeže. (Pávková, 2002, s. 44)

2.5.6 Základní umělecká škola

Zařízení poskytuje uplatnění dětem, mládeži i dospělým, kteří již mají vyhraněné zájmy, a to v oblasti hudebních, hudebně-pohybových, výtvarných a literárně – dramatických oborech. (Pávková, 2002, s. 44)

2.5.7 Jazyková škola

Tato zařízení poskytují dětem, mládeži, dospělým i seniorům zájmové vzdělávání v oblasti cizích jazyků. (Pávková, 2002, s. 44)

2.6 Zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase

Zájmové činnosti jsou aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních zájmů, schopností a potřeb. Jedná se o cílevědomé aktivity. Jsou důležité pro správnou společenskou orientaci, vhodné trávení volného času a rozvoj osobnosti člověka. (Hájek, 2008, s. 70 – 71) Dříve byla výchova ve volném čase nazývána mimotřídní výchovou, ale postupně se k tomuto pojmu přidal také pojem výchova mimoškolní. (Kaplánek, 2017, s. 76)

Z výzkumů je známo, že člověk rozvíjí své zájmy především v oblastech, ve kterých je úspěšný a dostává se mu uspokojení a radosti z činnosti. Pávková (2002, s. 92 - 97) ve své publikaci uvádí různé dělení zájmových činností.

V tomto případě jde o dělení dle úrovně činnosti. Dělí se na aktivní a receptivní. Při aktivních činnostech se jedinec aktivně zabývá předmětem svého zájmu, přičemž při činnostech receptivních se aktivita jedince zúží pouze na vnímání předmětu zájmu. Obě úrovně se mohou v činnostech prolínat a doplňovat. (Pávková, 2002, s. 93)

Dělení činností dle časového trvání nám rozděluje činnosti na krátkodobé, dočasné či přechodné a trvalé. Intenzita i délka zájmové činnosti je ovlivňována vývojem jedince a jeho zráním. (Pávková, 2002, s. 93)

Při dělení činností dle stupně koncentrace se jedná o dělení na zájmy jednostranné (hluboké) a zájmy mnohostranné (povrchní). (Pávková, 2002, s. 93)

Další dělení činností je dle společenských norem a při tomto dělení se pohlíží na obecně platné normy, které uznává společnost, a zájmové činnosti se tak dělí na žádoucí a nežádoucí. (Pávková, 2002, s. 93)

Poslední dělení činností je dle jejich obsahu. V tomto případě se jedná o tradiční dělení zájmových činností. Mezi zájmovými činnostmi však najdeme i spoustu hraničních činností, které nemůžeme jednoznačně zařadit. (Pávková, 2002, s. 93-94)

První skupinou jsou zájmové činnosti společenskovední a pro ty jsou stěžejními oblastmi výchova k vlastenectví, společenská výchova, sběratelství, jazykověda, výchova k partnerství a rodičovství. Do této skupiny můžeme zařadit například dodržování tradic, seznamování s historickými objekty, publicistiku a informace o životě a díle významných osobností, které se váží k danému kraji. (Pávková, 2002, s. 93-94)

Zájmové činnosti pracovní-technické – jak už vyplývá z názvu, tyto činnosti napomáhají ke zdokonalování manuálních dovedností, obohacují účastníka o vědomosti a technické poznatky z daného oboru a poté umožňují aplikaci získaných vědomostí v praxi. Do skupiny patří práce s různými materiály, modelářské práce, elektrotechnika, montážní a demontážní činnost nebo příprava pokrmů. (Pávková, 2002, s. 94-95)

Další oblastí zájmových činností je oblast přírodovědná. V tomto oboru jde o prohlubování vztahu k přírodě, získávání vědomostí o dění v ní a také o pěstování vztahu k ochraně přírody. Může vést k vytváření správných postojů k životním hodnotám. V této oblasti se jedná o okruhy týkající se pozorování živé i neživé přírody, práce s odbornou a populárně-naučnou literaturou, chovatelství, rybářství, myslivosti a další specializované zájmové činnosti. (Pávková, 2002, s. 95)

Další skupina zájmových činností se zaměřuje na rozvoj výtvarného, hudebního, literárního, dramatického a hudebně-pohybového projevu, je tedy o činnosti esteticko-výchovné. Zahrneme sem grafické techniky, práci s výtvarnými prostředky, zpěv, hry na hudební nástroje, poslech hudby, četbu, reprodukční činnost nebo například tvořivé literární a dramatické činnosti. (Pávková, 2002, s. 96)

Poslední skupinou jsou zájmové činnosti tělovýchovného, sportovního a turistického zaměření. Tyto činnosti vedou ke zdokonalování fyzické zdatnosti a psychické odolnosti. Umožňují dětem poznávat různé druhy sportů a poté si mohou zvolit ten, který jim vyhovuje, napomáhá to tak ke zdravému životnímu stylu a také k tomu, aby se v dospělosti stal pohyb nezbytnou potřebou. (Pávková, 2002, s. 96-97)

PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUM

V této kapitole se budeme již zabývat samotným výzkumem. V začátku kapitoly se nejprve seznámíme s cílem našeho výzkumu. Následně si vysvětlíme rozdíl mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem a poté si detailně popíšeme dotazník a výzkumný soubor, kterým jsme se při našem výzkumu zabývali.

Dále se seznámíme se zvoleným metodologickým postupem pro náš výzkum a se stanovenými hypotézami. Na konec této kapitoly jsme zařadili analýzu interpretací dat, které jsme z našeho výzkumného šetření získali.

3.1 Cíl výzkumu

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, zda má preference dané hodnoty (svět krásy [příroda, umění], zralá láska, potěšení, život plný radosti, pocit osobní jistoty, moudrost) vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit. Cílem bylo také zjistit, zda mají jednotlivé hudební aktivity vztah k již výše zmiňovaným hodnotám.

3.2 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum se od kvalitativního výzkumu liší nejen svým cílem, ale hlavně způsobem realizace výzkumu. (Gavora, 2000, s. 31) Kvantitativní výzkum pracuje s předpokladem, že lidské chování lze do jisté míry předpovídat a měřit, protože pracuje s číselnými údaji. Tento výzkum zjišťuje frekvenci, rozsah nebo množství zkoumaného jevu, tzv. stupeň. Hendl (2000, s. 48) uvádí základní metody sběru dat pro kvantitativní výzkum - statistické šetření, experiment, oficiální statistiky, strukturované pozorování a obsahová analýza.

Pro tento výzkum je důležité, že údaje, které svým zkoumáním získá, se dají matematicky vyjádřit. Dají se vyjádřit v procentech, můžeme je sečíst, vypočítat jejich průměr, směrodatnou odchylku nebo např. korelační koeficient. Někteří výzkumníci, kteří preferují kvantitativní výzkum, ho preferují právě z důvodu, že mohou data precizně a jednoznačně interpretovat právě v podobě čísel. (Gavora, 2000, s. 31)

Kvantitativní výzkum bývá často spojován s hypoteticko-deduktivním modelem vědy, který je složen z těchto fází:

- a) Teorie – vyjádření obecného tvrzení, které má schopnost vysvětlit vztahy ve faktickém světě
- b) Hypotéza – jestliže teorie platí, můžeme očekávat vztah mezi minimálně dvěma proměnnými X a Y
- c) Operační definice – potřebujeme ji zjistit, abychom porovnali X a Y
- d) Měření – pozorování
- e) Testování hypotézy – vyvodíme závěry o platnosti hypotézy
- f) Verifikace – aplikujeme výsledek testování zpět na teorii

Při výzkumu je požadováno, aby měření bylo validní – měří se to, co se opravdu měřit má, a také, aby bylo spolehlivé – pokud se bude měřit stejná věc, za stejných podmínek – výsledek bude stejný. (Hendl, 2005, s. 46)

Na závěr si uvedeme několik předností, ale také nevýhod kvantitativního výzkumu dle Hendla (2005, s. 49).

a) *„Přednosti kvantitativního výzkumu*

Testování a validizace teorií.

Lze zobecnit na populaci.

Výzkumník může konstruovat situace tak, že eliminuje působení rušivých proměnných, a prokázat vztah příčina – účinek.

Relativně rychlý a přímočarý sběr dat.

Poskytuje přesná, numerická data.

Relativně rychlá analýza dat (využití počítačů).

Výsledky jsou relativně nezávislé na výzkumníkovi.

Je užitečný při zkoumání velkých skupin.“

b) *„Nevýhody kvantitativního výzkumu*

Kategorie a teorie použité výzkumníkem nemusejí odpovídat lokálním zvláštnostem.

Výzkumník může opominout fenomény, protože se soustřeďuje pouze na určitou teorii a její testování, a ne na rozvoj teorie.

Získaná znalost může být příliš abstraktní a obecná pro přímou aplikaci v místních podmínkách.

Výzkumník je omezen reduktivním způsobem získávání dat.“

3.3 Kvalitativní výzkum

Jak je již výše zmíněno, získaná data z kvalitativního výzkumu nelze stejně jako u kvantitativního výzkumu vyjádřit pomocí čísel. Data kvalitativního výzkumu lze interpretovat pouze slovní formou. Vždy jde o popis dat, který je plastický, podrobný a výstižný. Výzkumníci, kteří zastávají kvalitativní výzkum, se opírají o tvrzení, že v kvantitativním výzkumu je člověk ztracen za číslem. (Gavora, 2000, s. 31) Hendl (2005, s. 49) uvádí, že někteří autoři vnímají kvalitativní výzkum pouze jako doplněk tradičních kvantitativních výzkumů a jiní zase jako protiklad nebo ustálenou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodních základech postavené vědě.

„Neexistuje jediný obecně uznávaný způsob jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum.“ (Hendl, 2005, s. 49)

Prvním krokem výzkumu je, že výzkumník si stanoví téma výzkumu a formuluje základní výzkumné otázky. Otázky může v průběhu výzkumu, při sběru dat a analýze dat ještě doplňovat či pozměňovat, a proto je tento výzkum považován za pružný typ výzkumu. Výzkumník vyhledává a zkoumá informace, které napomáhají k objasnění výzkumných otázek. Vypracovává deduktivní i induktivní závěry. Sběr i analýza dat probíhá delší čas a probíhají současně. Základními metodami kvalitativního výzkumu je pozorování, text a dokumenty, interview, audio a videozáznamy. (Hendl, 2005, s. 50)

Stejně jako u kvantitativního výzkumu si na závěr uvedeme přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu dle Hendla (2005, s. 52).

a) *„Přednosti kvalitativního výzkumu*

Získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince, skupiny, událostí, fenoménu.

Zkoumá fenomén v přirozeném prostředí.

Umožňuje studovat procesy.

Umožňuje navrhnout teorie.

*Dobře reaguje na místní situace a podmínky.
Hledá lokální (idiografické) příčinné souvislosti.
Pomáhá při počáteční exploraci fenoménů.*

b) Nevýhody kvalitativního výzkumu

Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí.

Je těžké provádět kvantitativní predikce.

Je obtížnější testovat hypotézy a teorie.

Analýza dat i jejich sběr jsou často časově náročné etapy.

Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.“

3.4 Dotazník

Na úvod dotazníku jsme uvedli popis prováděného šetření - o co respondenty žádáme, čeho se dotazník týká a kolik času vyplnění dotazníku respondentům zhruba zabere, že data uváděná do dotazníku jsou anonymní a že nikdy nebude dotazník hodnocen samostatně, ale vždy jako součást celého šetření. Dále jsou uvedeny kontaktní údaje na garanta výzkumu a také na fakultu, která výzkum zaštiťuje, kdyby si chtěl respondent výzkum ověřit.

Dotazník obsahuje 16 otázek. Otázky byly uzavřené, polouzavřené i otevřené. Dotazník byl rozdělen do 3 částí.

- První část: Osobní a rodinná charakteristika
- Druhá část: Osobní hodnoty
- Třetí část: Hudební aktivity a prožívání volného času

Nejprve respondent odpovídá na otázky týkající se jeho osobní a rodinné charakteristiky.

- 1) První otázka je uzavřená a týká se velikosti obce, ve které respondent žije.
- 2) Druhá otázka je otevřená a do ní respondent uvádí kraj, ve kterém žije.
- 3) Třetí otázka je uzavřená a ptá se na pohlaví respondenta.
- 4) Čtvrtá otázka je otevřená a respondent má zde uvést svůj věk.

- 5) Pátá otázka je polouzavřená, respondent zde volí mezi školou či zaměstnáním dle jeho aktuální situace, může vybrat z nabízených možností nebo odpovědět svými slovy na připravené místo.
- 6) Šestá otázka zjišťuje, jak respondent žije. Je opět polouzavřená a nabízí tak respondentovi možnost výběru z připravených možností, ale také možnost vyjádření se dle svého.
- 7) Sedmá otázka je uzavřená a ptá se na nejvyšší ukončené vzdělání respondenta a jeho rodičů.
- 8) Osmá otázka je také uzavřená a zjišťuje, jaké je zaměření respondentovy současné, budoucí či poslední práce.
- 9) Devátá otázka je polouzavřená a týká se bydlení respondenta.

Po deváté otázce přichází druhá část dotazníku, která je zaměřena na hodnoty respondenta. V tabulce hodnot, která následuje v desáté otázce, jsme použili hodnoty, které jsou kombinací hodnot, které uvádí Shalom H. Schwartz a Milton Rokeach.

- 10) Následuje tabulka, která obsahuje 66 hodnot, které má respondent oznámkovat dle toho, jaký význam pro něj daná hodnota má. Známkuje se body 1-10, kdy známka č. 1 je pro hodnotu, která je pro respondenta nejméně důležitá, a známka č. 10 je pro hodnotu, která je pro respondenta nejvíce důležitá.

Po této tabulce se dostáváme ke třetí části našeho dotazníku, která se týká hudebních aktivit a prožívání volného času.

- 11) Jedenáctá otázka je uzavřená a zjišťuje, kolik si respondent myslí, že má volného času ve všední den.
- 12) Dvanáctá otázka je také uzavřená a zjišťuje, kolik si respondent myslí, že má volného času o víkendu.
- 13) Jako třináctá otázka následuje tabulka hudebních aktivit. Otázka je polouzavřená, respondent si tedy vybírá z nabídky hudebních aktivit, ale má také prostor pro vepsání dalších hudebních aktivit. Všechny hudební aktivity, které ve svém volném čase vykonává, musí označit písmeny A - J, které udávají, jak často a jakou dobu danou hudební aktivitou tráví.

- 14) Čtrnáctá otázka je otevřená a ptá se na interprety, skupiny, hudební směry, skladby, případně autory, které respondent poslouchá.
- 15) Patnáctá otázka je otevřená a souvisí s otázkou číslo třináct - pokud respondent v otázce číslo třináct uvedl, že hraje na nějaký hudební nástroj, otázka číslo patnáct se ptá na jaký.
- 16) Šestnáctá otázka – konečná otázka – je polouzavřená a zjišťuje, jakým aktivitám kromě hudebních se respondent ve svém volném čase věnuje. Právě při zadávání této otázky do serveru jsme využili Katalog volnočasových aktivit. (Chráška, 2007, s. 163 – 169)

3.5 Výzkumný soubor

Data byla sbírána v průběhu roku 2019 a 2020. Respondenti byli osloveni v celé ČR a několik respondentů jsme dokonce získali i z USA. Celkový počet respondentů, kteří zcela nebo z části vyplnili dotazník, je 1141. S celým tímto vzorkem se dále pracovalo.

Dotazník jsme rozdávali respondentům v tištěné formě, a když bylo potřeba, snažili jsme se o vysvětlení. Ke sběru dat jsme použili katalog volnočasových aktivit, který nám pomohl také při zadávání dotazníku do serveru.

3.6 Stanovené výzkumné otázky a hypotézy

Výzkumné otázky i hypotézy jsme si stanovili na základě cílů našeho výzkumu.

Výzkumná otázka číslo 1:

Má preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₁₀: Preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H_{1A}: Preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Výzkumná otázka číslo 2:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě – svět krásy (příroda, umění)?

H2₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).

H2_A: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).

Výzkumná otázka číslo 3:

Má preference hodnoty zralá láska vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H3₀: Preference hodnoty zralá láska neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H3_A: Preference hodnoty zralá láska ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Výzkumná otázka číslo 4:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě zralá láska?

H4₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.

H4_A: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.

Výzkumná otázka číslo 5:

Má preference hodnoty potěšení, život plný radosti vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H5₀: Preference hodnoty potěšení, život plný radosti neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H5_A: Preference hodnoty potěšení, život plný radosti ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Výzkumná otázka číslo 6:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě potěšení, život plný radosti?

H₆₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.

H_{6A}: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.

Výzkumná otázka číslo 7:

Má preference hodnoty pocit osobní jistoty vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₇₀: Preference hodnoty pocit osobní jistoty neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H_{7A}: Preference hodnoty pocit osobní jistoty ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Výzkumná otázka číslo 8:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě pocit osobní jistoty?

H₈₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

H_{8A}: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

Výzkumná otázka číslo 9:

Má preference hodnoty moudrost vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₉₀: Preference hodnoty moudrost neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H_{9A}: Preference hodnoty moudrost ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Výzkumná otázka číslo 10:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě moudrost?

H10₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

H10_A: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

3.7 Metody výzkumu

V kapitole si popíšeme metody výzkumu, které jsme použili pro sběr dat, zpracování dat, a také metody použité pro testování hypotéz.

3.7.1 Metody sběru dat

V našem případě se jednalo o kvantitativní výzkum. Ke sběru dat bylo použito dotazníkové šetření. V dotazníkovém šetření jde o písemné kladení otázek a písemné získávání odpovědí. Jde o nejpreferovanější metodu zjišťování údajů pro výzkum, jedná se totiž o získání velkého počtu respondentů v relativně krátkém čase. Dotazník díky tomu bývá považován za ekonomický výzkumný nástroj. Mnohdy je však tato frekventovanost a zdánlivě lehká konstrukce dotazníku kompenzována nesprávně sestaveným dotazníkem, nevhodně zadávajícím dotazníkem a také nesprávným vyhodnocováním. (Gavora, 2000, s. 99)

3.7.2 Primární analýza získaných dat

Analýzu našich získaných dat jsme zaměřili na oblast pěti hodnot. Jedná se o hodnotu svět krásy (příroda, umění), hodnotu zralá láska, hodnotu potěšení, život plný radosti, hodnotu pocit osobní jistoty a hodnotu moudrost. Nejprve jsme museli provést primární analýzu získaných dat s těmito hodnotami. Sestavili jsme si tabulky četností. Respondenti bodovali hodnoty číslem 1 – 10, přičemž 1 je stupeň, kdy je pro ně hodnota nejméně důležitá, a 10 je stupeň, kdy je pro ně hodnota důležitá nejvíce. V první tabulce uvádíme celkový průměr hodnocení již výše zmiňovaných hodnot a také celkovou směrodatnou odchylku. Z tabulky je zřejmé, že hodnota zralá láska má průměrný stupeň hodnocení 9,0025, z čehož vyplývá, že je pro většinu respondentů tato hodnota velmi důležitá. Další v pořadí následuje hodnota pocit osobní jistoty se stupněm hodnocení 8,4301, na třetím místě je hodnota moudrost se stupněm 8,1633, těsně za touto hodnotou následuje hodnota potěšení, život plný

radosti se stupněm hodnocení 8,1603 a na poslední místo naší tabulky se řadí hodnota svět krásy (příroda, umění) se stupněm hodnocení 7,5763.

V našem výzkumu jsme získali velké množství dat a museli jsme tedy nejprve data uspořádat a sestavit tabulky četností. (Chráška, 2003, s. 41 – 42)

V následující tabulce uvádíme celkové průměry a směrodatné odchylky u jednotlivých hodnot.

Hodnota	Celkem průměr (A)	Celkem směrodatná odchylka (SD)
Svět krásy (příroda, umění)	7,5763	2,1952
Zralá láska	9,0025	1,7390
Potěšení, život plný radosti	8,1603	1,8677
Pocit osobní jistoty	8,4301	1,7919
Moudrost	8,1633	1,7546

Tabulka 1 – Celkové průměry a celkové směrodatné odchylky

Dále uvádíme tabulku, ve které jsou uvedeny četnosti jednotlivých hudebních aktivit u jednotlivých pohlaví.

Následující tabulka číslo 2 uvádí, kolik respondentů je (a jaké je procentuální zastoupení) z řad mužů či žen. Respondenti nám celkově označili 2534 hudebních aktivit, které vykonávají ve svém volném čase. Muži označili celkem 777 (30,66%) hudebních aktivit, ženy 1736 (68,51%) hudebních aktivit a respondenti, kteří odpověděli bez označení pohlaví, měli celkem 21 (0,83%) hudebních aktivit. Z uvedené tabulky je zřejmé, že hudebním aktivitám se z našich respondentů věnují více ženy, a to nejvíce hudebním aktivitám jako jsou - aktivní poslech hudby 563 (22,22%) žen, na druhém místě je zpěv – 462 (18,23%) žen, další nejvíce prováděnou hudební aktivitou u žen je hra na hudební nástroj/nástroje – 324 (12,79%). S výrazně nižším zastoupením s počtem 111 (4,38%) žen se setkáváme u jiných hudebních aktivit, kde měli respondenti možnost vypsát svou hudební aktivitu, kterou nenašli v naší nabídce. Dále je zde 64 (2,53%) ženami zastoupeno skládání hudby, poté následuje vedení hudebního souboru (např. folklorního) nebo kapely – 48 (1,89%) žen, další hudební aktivitou žen je vedení pěveckého sboru nebo scholy – 47 (1,85%) žen. Hudební produkci se věnuje 46 (1,82%) žen. Mixování hudby a výroba

hudebních nástrojů je zastoupeno 36 (1,42%) a 35 (1,38%) ženami. U mužů je pořadí preferovaných hudebních aktivit u prvních 5 aktivit stejné jako u žen, jen se znatelně rozdílnými počty. Aktivnímu poslechu hudby se věnuje 306 (12,08%) mužů, zpěvu se věnuje 198 (7,81%) mužů, hru na hudební nástroj zastupuje 120 (4,74%) mužů, 31 (1,22%) mužů uvedlo do dotazníku jinou hudební aktivitu a skládání hudby se věnuje 26 (1,03%) mužů. Na šestém místě je mezi muži hudební produkce (25 – 0,99%), dále 22 (0,87%) uvedlo mixování hudby, 19 (0,75%) mužů uvedlo vedení hudebního souboru (např. folklorního) nebo kapely. Na předposledním místě je výroba hudebních nástrojů (17 – 0,67%) mužů a poslední hudební aktivitou je vedení pěveckého sboru nebo scholy, a to v zastoupení 13 (0,51%) mužů.

Zpěvu se z dotazovaných respondentů věnuje 7,8 % mužů a 18,2 % žen. Hudbu záměrně, aktivně poslouchá 12,1 % mužů a 22,2 % žen. Na hudební nástroj či nástroje hraje 4,7 % mužů a 12,8 % žen. Hudební soubor nebo kapelu vede 0,8 % mužů a 1,9 % žen. Pěvecký soubor nebo scholu vede 0,5 % mužů a 1,9 % žen. Skládání hudby se věnuje 1 % mužů a 2,5 % žen. Hudební produkcí se zabývá 1 % mužů a 1,8 % žen. Hudební nástroje vyrábí 0,7 % mužů a 1,4 % žen. 0,9 % mužů a 1,4 % žen se věnuje mixování hudby. Respondenti mohli zvolit také možnost „jiná hudební aktivita“ a napsat o jakou hudební aktivitu se jedná. Toto uvedlo 1,2 % mužů a 4,4 % žen. Respondenti uváděli například tyto aktivity: návštěvy hudebních představení, divadel, koncertů či festivalů.

HUDEBNÍ AKTIVITY												
	POHLAVÍ	ZPĚV	AKTIVNÍ POSLECH HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ (ZAMĚRNĚ)	HRA NA HUDEBNÍ NÁSTROJ NÁSTROJE	VEDENÍ HUDEBNÍHO SOUBORU (NAPŘ. FOLKLORNÍ) NEBO KAPELY	VEDENÍ PĚVECKÉHO SBORU NEBO SCHOLY	SKLÁDÁNÍ HUDBY	8 HUDEBNÍ PRODUKCE	VÝROBA HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ	MIXOVÁNÍ HUDBY	JINÁ HUDEBNÍ AKTIVITA	CELKEM
	1 ŽÁDNÁ ODPOVĚĎ	6 0,24 %	8 0,32%	1 0,04%	1 0,04%	1 0,04%	1 0,04%	1 0,04%	1 0,04%	1 0,04%	0 0,00%	21 0,83%
	2 MUŽ	198 7,81 %	306 12,08%	19 0,75%	13 0,51%	26 1,03%	25 0,99%	17 0,67%	22 0,87%	31 1,22%	777 30,66%	
	3 ŽENA	462 18,23 %	563 22,22%	48 1,89%	47 1,85%	64 2,53%	46 1,82%	35 1,38%	36 1,42%	111 4,38%	1736 68,51%	
	CELKEM	666 26,28 %	877 34,61%	68 2,68%	61 2,41%	91 3,59%	72 2,84%	53 2,09%	59 2,33%	142 5,60%	2534 100,00 %	

Tabulka 2 - Četnosti jednotlivých hudebních aktivit u jednotlivých pohlaví

3.7.3 Metody ověření hypotéz

V našem výzkumu jsme použili pro ověřování hypotéz analýzu rozptylu (ANOVA). Použili jsme analýzu rozptylu jednoduchého třídění, kdy analyzujeme efekt jednoho faktoru na závisle proměnnou. Jedná se o přímé zobecnění případu zkoumání rozdílu mezi dvěma nezávislými skupinami pomocí t-testu na případy zkoumání rozdílu mezi více skupinami.

Základní statistikou v analýze rozptylu je F-testovací statistika rozdílnosti skupinových průměrů, pomocí níž se testuje hypotéza, zda průměry ve skupinách určených kombinacemi faktorů se od sebe liší více než na základě působení náhodného kolísání. Pokud se průměry neliší významně, usuzuje se, že faktory nemají na závisle proměnnou vliv.

Pokud celková rozdílnost naměřená F-statistikou překročí určenou kritickou mez (je nižší než 0,05), zamítá se nulová hypotéza a přijímá se alternativní. (Hendl, 2006, s. 337 – 339)

3.8 Ověřování hypotéz a analýza zjištěných korelací

Výzkumná otázka číslo 1:

Má preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₁₀: Preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H_{1A}: Preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 3,828$, $p = 0,009601$ a $n = 1176$. Z těchto výsledků vyplývá, že hodnota p překračuje kritickou mez - je nižší než 0,05, tudíž zamítám nulovou hypotézu a přijímám alternativní hypotézu: Hodnota svět krásy (příroda, umění) ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 1 tedy zní: Hodnota svět krásy (příroda, umění) má vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit.

Jak můžeme vidět v tabulce, průměr se postupně od první skupiny po čtvrtou skupinu zvyšuje, což znamená, že se zvyšující se preferencí hodnoty svět krásy (příroda, umění) se zvyšuje také počet hudebních volnočasových aktivit.

Skupina	Hodnota svět krásy - příroda, umění (kategorizováno)	Analýza rozptylu
1.	$x \leq \mu - \sigma$	A: 1,8266 SD: 2,0613
2.	$\mu - \sigma < x \leq \mu$	A: 2,0947 SD: 1,8310
3.	$\mu < x \leq \mu + \sigma$	A: 2,1705 SD: 1,7195
4.	$x > \mu + \sigma$	A: 2,4280 SD: 1,9966
	Celkem	A:2,1548 SD: 1,8807

Tabulka 3 - Hodnota svět krásy (příroda, umění) v souvislosti s hudebními aktivitami

Výzkumná otázka číslo 2:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě svět krásy (příroda, umění)?

H₂₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).

H_{2A}: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 0,686$, $p = 0,722531$ a $n = 1009$. Z těchto výsledků vyplývá, že hodnota p je vyšší než $0,05$, a tudíž přijímám nulovou hypotézu: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy – příroda, umění.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 2 tedy zní: Různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě svět krásy (příroda, umění).

Níže uvedená tabulka číslo 4 uvádí, kolik respondentů považuje danou hudební aktivitu za nejvíce ovlivňující hodnotu svět krásy (příroda, umění). U každé hudební aktivity je dále uvedena také průměrná známka a směrodatná odchylka. 310 z dotázaných považuje za nejvíce ovlivňující uvedenou hodnotu aktivní poslech hudby (záměrný). 261 respondentů uvádí, že největší vliv na hodnotu svět krásy (příroda,

umění) má zpěv. Třetí největší vliv přikládá 194 respondentů hře na hudební nástroj/nástroje. Zbývajících sedm hudebních aktivit je zastoupeno po 26 až 45 respondentech.

Hudební aktivity	Analýza rozptylu
Zpěv	261 A: 7,4785 SD: 2,0951
Aktivní poslech hudby (záměrný)	310 A:7,5200 SD:2,1019
Hra na hudební nástroj/nástroje	194 A:7,4912 SD:2,1940
Vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely	32 A:7,9969 SD:2,3805
Vedení pěveckého sboru nebo scholy	35 A:7,6829 SD:2,4656
Skládání hudby	44 A:8,1068 SD:2,4790
Hudební produkce	35 A:7,4829 SD:2,6813
Výroba hudebních nástrojů	27 A:7,8815 SD:2,3731
Mixování hudby	26 A:7,9231 SD:2,5027
Jiná hudební aktivita	45 A:7,6867 SD:2,1226
Celkem	A:7,5763 SD:2,1952

Tabulka 4 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě svět krásy (příroda, umění)

Výzkumná otázka číslo 3:

Má preference hodnoty zralá láska vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₃₀: Preference hodnoty zralá láska neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H_{3A}: Preference hodnoty zralá láska ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 16,151$, $p = 0,000000$ a $n = 1176$. Z těchto výsledků vyplývá, že hodnota p překračuje kritickou mez - je nižší než 0,05, tudíž zamítám nulovou hypotézu a přijímám alternativní hypotézu: Hodnota zralá láska ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 3 zní: Hodnota zralá láska má vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit.

Jak můžeme vidět v tabulce, stejně jako u výzkumné otázky číslo 1- průměr se postupně od první skupiny po čtvrtou skupinu zvyšuje, což znamená, že se zvyšující se preferencí hodnoty zralá láska se zvyšuje také počet hudebních volnočasových aktivit.

Skupina	Hodnota zralá láska (kategorizováno)	Analýza rozptylu
1.	$x \leq \mu - \sigma$	A: 1,3292 SD: 1,7204
2.	$\mu - \sigma < x \leq \mu$	A: 1,9104 SD: 1,8718
3.	$\mu < x \leq \mu + \sigma$	A: 2,3636 SD: 1,9781
4.	$x > \mu + \sigma$	A: 2,3907 SD: 1,8286
	Celkem	A:2,1548 SD: 1,8807

Tabulka 5 - Hodnota zralá láska v souvislosti s hudebními aktivitami

Výzkumná otázka číslo 4:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě zralá láska?

H₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.

H_{4A}: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F= 0,385$, $p= 0,942808$ a $n= 2527$. Z těchto výsledků vyplývá, že hodnota p je vyšší než $0,05$, takže přijímám nulovou hypotézu: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 4 tedy zní: Různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě zralá láska.

Tabulka číslo 6 uvádí, kolik respondentů považuje danou hudební aktivitu za nejvíce ovlivňující hodnotu zralá láska. 873 respondentů - nejvíce z dotázaných - považuje za nejvíce ovlivňující hodnotu zralá láska aktivní poslech hudby (záměrný). 663 respondentů uvádí, že největší vliv na výše zmiňovanou hodnotu má zpěv. Třetí největší vliv je přikládán 445 respondenty hře na hudební nástroj/nástroje. Zbylé hudební aktivity jsou zastoupeny 53 až 142 respondenty.

Hudební aktivity	Analýza rozptylu
Zpěv	663 A: 9,0403 SD: 1,6922
Aktivní poslech hudby (záměrný)	873 A: 8,9840 SD: 1,7389
Hra na hudební nástroj/nástroje	445 A: 9,0218 SD: 1,7587
Vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely	68 A: 9,0603 SD: 1,6335
Vedení pěveckého sboru nebo scholy	61 A: 9,0328 SD: 1,7440
Skládání hudby	91

	A:8,8846 SD:1,9689
Hudební produkce	72 A:8,9431 SD:1,9317
Výroba hudebních nástrojů	53 A:8,7245 SD:1,8819
Mixování hudby	59 A:8,8458 SD:1,7488
Jiná hudební aktivita	142 A:9,1134 SD:1,6547
Celkem	A:9,0025 SD:1,7390

Tabulka 6 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě zralá láska

Výzkumná otázka číslo 5:

Má preference hodnoty potěšení, život plný radosti vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H5₀: Preference hodnoty potěšení, život plný radosti neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H5_A: Preference hodnoty potěšení, život plný radosti ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 4,299$, $p = 0,005013$ a $n = 1176$. Z výsledků vyplývá, že hodnota p překračuje kritickou mez - je nižší než 0,05, tudíž zamítám nulovou hypotézu a přijímám alternativní hypotézu: Hodnota potěšení, život plný radosti ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 5 zní: Hodnota potěšení, život plný radosti má vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit.

Jak můžeme vidět v tabulce, průměr se u této výzkumné otázky také postupně od první skupiny po čtvrtou skupinu zvyšuje, což znamená, že na zvyšující

se preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti se váže zvyšující se počet hudebních volnočasových aktivit.

Skupina	Hodnota potěšení, život plný radosti (kategorizováno)	Analýza rozptylu
1.	$x \leq \mu - \sigma$	A: 1,9314 SD: 2,0087
2.	$\mu - \sigma < x \leq \mu$	A: 1,9194 SD: 1,8001
3.	$\mu < x \leq \mu + \sigma$	A: 2,2157 SD: 1,8816
4.	$x > \mu + \sigma$	A: 2,4051 SD: 1,8259
	Celkem	A:2,1548 SD: 1,8807

Tabulka 7 - Hodnota potěšení, život plný radosti v souvislosti s hudebními aktivitami

Výzkumná otázka číslo 6:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě potěšení, život plný radosti?

H₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.

H₁: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 1,258$, $p = 0,255041$ a $n = 2511$. Z těchto výsledků vyplývá, že hodnota p je vyšší než 0,05 a tudíž přijímám nulovou hypotézu: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 6 zní: Různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě potěšení, život plný radosti.

Tabulka číslo 8 uvádí, kolik respondentů považuje danou hudební aktivitu za nejvíce ovlivňující hodnotu potěšení, život plný radosti. Nejvíce je zde se 872 respondenty zastoupen aktivní poslech hudby (záměrný) - nejvíce z dotázaných

ho považuje za nejvíce ovlivňující hodnotu potěšení, život plný radosti. 662 respondentů, uvádí, že největší vliv na hodnotu potěšení, život plný radosti má zpěv. Třetí největší vliv přikládá 444 respondentů hře na hudební nástroj/nástroje. Zbylé hudební aktivity jsou zde zastoupeny 51 až 141 respondenty.

Hudební aktivity	Analýza rozptylu
Zpěv	662 A: 8,1838 SD: 1,8176
Aktivní poslech hudby (záměrný)	872 A:8,1514 SD:1,8261
Hra na hudební nástroj/nástroje	444 A:8,1176 SD:1,9130
Vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely	66 A:8,2091 SD:1,9054
Vedení pěveckého sboru nebo scholy	59 A:8,0119 SD:2,0266
Skládání hudby	89 A:8,0966 SD:2,1508
Hudební produkce	70 A:7,7814 SD:2,2065
Výroba hudebních nástrojů	51 A:7,9000 SD:2,1716
Mixování hudby	57 A:8,2667 SD:1,9834
Jiná hudební aktivita	141 A:8,5574 SD:1,5437
Celkem	A:8,1603 SD:1,8677

Tabulka 8 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě potěšení, život plný radosti

Výzkumná otázka číslo 7:

Má preference hodnoty pocit osobní jistoty vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H7₀: Preference hodnoty pocit osobní jistoty neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H7_A: Preference hodnoty pocit osobní jistoty ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F= 0,139$, $p= 0,936395$ a $n= 1176$. Z těchto výsledků je zřejmé, že hodnota p je vyšší než $0,05$, tudíž přijímám nulovou hypotézu: Hodnota pocit osobní jistoty neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 7 tedy zní: Hodnota pocit osobní jistoty nemá vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit.

Skupina	Hodnota pocit osobní jistoty (kategorizováno)	Analýza rozptylu
1.	$x \leq \mu - \sigma$	A: 2,1086 SD: 2,2552
2.	$\mu - \sigma < x \leq \mu$	A: 2,1627 SD: 1,7922
3.	$\mu < x \leq \mu + \sigma$	A: 2,2146 SD: 1,8737
4.	$x > \mu + \sigma$	A: 2,1327 SD: 1,7858
	Celkem	A:2,1548 SD: 1,8807

Tabulka 9 - Hodnota pocit osobní jistoty v souvislosti s hudebními aktivitami

Výzkumná otázka číslo 8:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě pocit osobní jistoty?

H8₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

H8_A: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F= 2,451$, $p= 0,008892$ a $n=2518$. Z výsledků je zřejmé, že hodnota p překračuje kritickou mez - je nižší než 0,05 a z toho vyplývá, že zamítám nulovou hypotézu a přijímám hypotézu alternativní: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 8 tedy zní: Různé hudební aktivity mají vztah k hodnotě pocit osobní jistoty.

Tabulka číslo 10 uvádí, kolik respondentů považuje danou hudební aktivitu za nejvíce ovlivňující hodnotu pocit osobní jistoty. Nejvíce, tedy 872 respondentů si myslí, že výše zmiňovanou hodnotu nejvíce ovlivňuje aktivní poslech hudby (záměrný). 661 respondentů uvádí, že největší vliv má na zmiňovanou hodnotu zpěv. 444 respondentů, tedy třetí nejpočetnější skupina si myslí, že nejvíce hodnotu pocit osobní jistoty ovlivňuje hra na hudební nástroj/nástroje. Stejně tak je zde zbývajících sedm hudebních aktivit zastoupeno po 52 až 142 respondentech.

Hudební aktivity	Analýza rozptylu
Zpěv	661 A: 8,5272 SD: 1,7513
Aktivní poslech hudby (záměrný)	872 A:8,4826 SD:1,7352
Hra na hudební nástroj/nástroje	444 A:8,3419 SD:1,8518
Vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely	67 A:8,2090 SD:1,9423
Vedení pěveckého sboru nebo scholy	60 A:8,2683 SD:1,8053
Skládání hudby	90 A:8,0522 SD:2,1430
Hudební produkce	71 A:7,9986 SD:2,0562
Výroba hudebních nástrojů	52 A:7,9750

	SD:2,1118
Mixování hudby	59 A:8,3305 SD:1,8486
Jiná hudební aktivita	142 A:8,7669 SD:1,3939
Celkem	A:8,4301 SD:1,7919

Tabulka 10 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě pocit osobní jistoty

Výzkumná otázka číslo 9:

Má preference hodnoty moudrost vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit?

H₀: Preference hodnoty moudrost neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

H₁: Preference hodnoty moudrost ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F = 1,406$, $p = 0,239496$ a $n = 1176$. Z výsledků je zřejmé, že hodnota p je vyšší než $0,05$, tudíž přijímám nulovou hypotézu: Hodnota moudrost neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 9 zní: Různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě moudrost.

Skupina	Hodnota moudrost (kategorizováno)	Analýza rozptylu
1.	$x \leq \mu - \sigma$	A: 1,9436 SD: 2,0261
2.	$\mu - \sigma < x \leq \mu$	A: 2,1512 SD: 1,8580
3.	$\mu < x \leq \mu + \sigma$	A: 2,2918 SD: 1,8935
4.	$x > \mu + \sigma$	A: 2,1461 SD: 1,7907
	Celkem	A:2,1548 SD: 1,8807

Tabulka 11 - Hodnota moudrost v souvislosti s hudebními aktivitami

Výzkumná otázka číslo 10:

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě moudrost?

H10₀: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

H10_A: Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

O přijetí, nebo nepřijetí uvedených hypotéz jsme rozhodli na základě testování nulové hypotézy. V tomto případě je $F= 1,690$, $p= 0,085942$ a $n= 2516$. Z těchto výsledků je opět zřejmé, že hodnota p je vyšší než $0,05$, z čehož vyplývá, že přijímám nulovou hypotézu: Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

Odpověď na výzkumnou otázku číslo 10 zní: Různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě moudrost.

Tabulka číslo 12 uvádí, kolik respondentů považuje danou hudební aktivitu za nejvíce ovlivňující hodnotu moudrost. Nejvíce, tedy 872 respondentů, stejně jako u předchozí tabulky, si myslí, že výše zmiňovanou hodnotu nejvíce ovlivňuje aktivní poslech hudby (záměrný). 661 respondentů, také stejně jako u předchozí tabulky, uvádí, že největší vliv má na zmiňovanou hodnotu zpěv. Třetí nejpočetnější skupina zastoupena 444 respondenty si myslí, že nejvíce hodnotu moudrost ovlivňuje hra na hudební nástroj/nástroje. Stejně tak je zde zastoupení zbývajících hudebních aktivit v řádech desítek.

Hudební aktivity	Analýza rozptylu
Zpěv	661 A: 8,1861 SD: 1,7459
Aktivní poslech hudby (záměrný)	872 A:8,2081 SD:1,7304
Hra na hudební nástroj/nástroje	444 A:8,0527 SD:1,7676
Vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely	67 A:7,9015 SD:1,9350
Vedení pěveckého sboru nebo scholy	60

	A:8,0067 SD:1,8826
Skládání hudby	90 A:8,0367 SD:1,9614
Hudební produkce	71 A:7,9690 SD:2,0378
Výroba hudebních nástrojů	52 A:7,9212 SD:1,9961
Mixování hudby	58 A:8,1483 SD:1,6714
Jiná hudební aktivita	141 A:8,5922 SD:1,3102
Celkem	A:8,1633 SD:1,7546

Tabulka 12 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě moudrost

3.9 DISKUSE

Problematikou volnočasových aktivit se zabývalo již mnoho autorů. Jak uvádí Pospíšil (in Pospíšilová, 2010) hodnoty a volný čas spolu velmi úzce souvisí. Od začátku tisíciletí bylo provedeno několik výzkumů týkajících se hodnot, vedených například týmem L. Prudkého, které to potvrzují.

V této závěrečné části naší diplomové práce se budeme snažit shrnout výsledky výzkumu, které jsme získali pomocí námi vytvořeného dotazníku. Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jestli preference dané hodnoty (svět krásy [příroda, umění], zralá láska, potěšení, život plný radosti, pocit osobní jistoty, moudrost) má vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit a také zjistit, zda mají jednotlivé hudební aktivity vztah k již výše zmiňovaným hodnotám.

Vzhledem k tomu, že se jedná o první výzkum zaměřený na hudební aktivity ve volném čase v České republice, je nemožné porovnávat výsledky našeho výzkumu s výsledky již dříve dosaženými. Jedná se o velmi rozsáhlé téma, na které je možno nahlížet z mnoha pohledů. V naší diplomové práci jsme se zaměřili na ovlivňování hudebních aktivit ve volném čase hodnotami

Pro získání odpovědí na naše výzkumné otázky jsme museli zpracovat získaná data a ověřit stanovené hypotézy. Pro získávání, zpracování dat i ověřování hypotéz existuje mnoho statistických metod. Podrobný přehled uvádí Chráska. (2007, s. 69 – 181) My jsme pro ověřování hypotéz použili analýzu rozptylu (ANOVA).

Nyní si uvedeme hypotézy, u kterých se nám po jejich ověření nepotvrdil statisticky významný vztah.

- Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).
- Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty zralá láska.
- Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty potěšení, život plný radosti.
- Druh hudebních aktivit statisticky významně neovlivňuje preferenci hodnoty moudrost.

- Preference hodnoty pocit osobní jistoty neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.
- Preference hodnoty moudrost neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Zde máme uvedeny hypotézy, u kterých se nám potvrdil statisticky významný vztah.

- Preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.
- Preference hodnoty zralá láska ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.
- Preference hodnoty potěšení, život plný radosti ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.
- Druh hudebních aktivit statisticky významně ovlivňuje preferenci hodnoty pocit osobní jistoty.

Nejprve jsme se zabývali otázkou, zda má preference hodnoty svět krásy (příroda, umění) vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit. Z výsledků našeho ověření hypotéz vyplynulo, že pokud respondent preferuje hodnotu svět krásy (příroda, umění), je statisticky významně ovlivněn počet hudebních aktivit, kterým se věnuje ve svém volném čase. Bylo tedy zjištěno, že se zvyšující se preferencí hodnoty svět krásy (příroda, umění) se zvyšuje počet hudebních aktivit provozovaných ve volném čase.

Druhá výzkumná otázka se ptala, zda mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě svět krásy (příroda, umění). Při ověření této hypotézy pomocí analýzy rozptylu (ANOVA) jsme zjistili, že zde není statisticky významná závislost, tedy druh hudebních aktivit neovlivňuje preferenci hodnoty svět krásy (příroda, umění).

Třetí výzkumná otázka zní: Má preference hodnoty zralá láska vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit? Pomocí ověření jsme zjistili, že preference hodnoty zralá láska má statisticky významný vztah k počtu hudebních aktivit. I v tomto případě se se zvyšující preferencí hodnoty zralá láska zvyšuje také počet hudebních aktivit, které respondent vykonává ve volném čase.

Další výzkumná otázka: Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě zralá láska? Odpověď jsme získali pomocí ověřování hypotéz, a to takovou, že různé hudební aktivity nemají vztah k hodnotě zralá láska.

Pátou výzkumnou otázkou jsme zjišťovali, zda má preference hodnoty potěšení, život plný radosti vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit. Také v tomto případě má rostoucí preference hodnoty potěšení, život plný radosti vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit a tento vztah je také rostoucí. Tedy při zvyšující se preferenci výše uvedené hodnoty se zvyšuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě potěšení, život plný radosti? Tuto šestou výzkumnou otázku jsme pomocí testování hypotéz zamítli.

Sedmá výzkumná otázka se zabývala preferencí hodnoty pocit osobní jistoty a jejím vztahem k počtu hudebních volnočasových aktivit. Testováním jsme zjistili, že preference hodnoty pocit osobní jistoty nemá žádný statisticky významný vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit.

Dále bylo potřeba pomocí testování hypotéz ověřit, zda mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě pocit osobní jistoty. Testováním se tento vztah potvrdil.

Devátá výzkumná otázka byla zaměřena na to, zda má preference hodnoty moudrost vztah k počtu hudebních volnočasových aktivit. Po testování hypotéz jsme přišli na to, že preference hodnoty moudrost nijak neovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit.

Poslední, desátá výzkumná otázka zněla: Mají různé hudební aktivity vztah k hodnotě moudrost? S využitím analýzy rozptylu (ANOVA) jsme zjistili, že různé hudební aktivity nemají statisticky významný vztah k hodnotě moudrost.

Když se zaměříme na průměrné známky, které získaly jednotlivé hudební aktivity ve vztahu k hodnotám, tak zjistíme, že nejvyšší průměrnou známku mají všechny hudební aktivity ve vztahu k hodnotě zralá láska. Dále porovnáme jednotlivé hudební aktivity ve vztahu k našim pěti zkoumaným hodnotám. Žádná z hudebních volnočasových aktivit neměla průměrnou známku nižší než 7,5. Zpěv má nejvyšší známku (9), tudíž největší vztah s hodnotou zralá láska, poté následuje o 0,5 nižší známka u hodnoty pocit osobní jistoty, dále jsou na stejné úrovni se známku

8,2 hodnoty potěšení, život plný radosti a hodnota moudrost a na posledním místě se známkou 7,5 je hodnota svět krásy (příroda, umění). Aktivní poslech hudby (záměrný) má největší vztah také s hodnotou zralá láska, druhý největší vztah má s hodnotou pocit osobní jistoty, na třetím místě jsou řazeny hodnoty potěšení, život plný radosti a moudrost. Na posledním místě s nejméně významným vztahem, přesto s velmi vysokou známkou (7,5) je hodnota svět krásy (příroda, umění). U hry na hudební nástroj/nástroje tomu není jinak. Největší vztah má aktivita k hodnotě zralá láska, poté následuje hodnota pocit osobní jistoty, třetí místo sdílejí opět hodnoty potěšení, život plný radosti a moudrost. Poslední místo patří s významným vztahem hodnotě svět krásy (příroda, umění). U další hudební aktivity, kterou je vedení hudebního souboru (např. folklorní) nebo kapely máme vztah hodnot mírně změněn. Největší vztah má k aktivitě opět hodnota zralá láska, ale na druhém místě jsou umístěny tentokrát dvě hodnoty – pocit osobní jistoty a potěšení, život plný radosti. Na třetím místě je vztah s hodnotou svět krásy (příroda, umění) a nejméně významný vztah s touto aktivitou má hodnota moudrost. Vedení pěveckého sboru nebo scholy je další hudební aktivitou a nejvýznamnější vztah má stejně jako všechny ostatní hudební aktivity s hodnotou zralá láska. Druhý nejvýznamnější vztah má aktivita s hodnotou pocit osobní jistoty, dále následují na stejné úrovni hodnoty – potěšení, život plný radosti a moudrost. Nejméně významný vztah má aktivita s hodnou svět krásy (příroda, umění). Šestou hudební aktivitou je skládání hudby. Nejvýznamnější vztah je také s hodnotou zralá láska, druhý nejvýznamnější je mírně odlišný, je s hodnotami pocit osobní jistoty a svět krásy (příroda, umění). O třetí nejvýznamnější vztah se dělí také dvě hodnoty – hodnota potěšení, život plný radosti a hodnota moudrost. Aktivita hudební produkce má jak jinak než nejvýznamnější vztah s hodnotou zralá láska, následují dvě hodnoty ve stejném vztahu k aktivitě – hodnota pocit osobní jistoty a hodnota moudrost, třetí největší vztah má aktivita s hodnotou potěšení, život plný radosti a na posledním místě je ve vztahu k této aktivitě hodnota svět krásy (příroda, umění). Nejvýznamnější vztah s aktivitou - výroba hudebních nástrojů má stejně tak hodnota zralá láska, následuje vztah s hodnotou pocit osobní jistoty a další tři hodnoty (svět krásy [příroda, umění], potěšení, život plný radosti a moudrost) mají k této aktivitě stejný vztah. Poslední konkrétní hudební aktivita – mixování hudby má také nejvýznamnější vztah s hodnotou zralá láska, druhý nejvýznamnější vztah spolu sdílí hodnoty potěšení, život plný radosti a pocit osobní jistoty. Třetí nejvýznamnější vztah má s aktivitou hodnota moudrost a nejméně

významný, přesto s vysokou průměrnou známkou (7,9) má s aktivitou vztah hodnota svět krásy (příroda, umění). S nejvyššími průměrnými známkami se ukázala možnost „jiná aktivita“, která měla nejvýznamnější vztah (9,1) ze všech s hodnotou zralá láska, poté následoval vztah s hodnotou pocit osobní jistoty, dále s hodnotou moudrost, na čtvrtém místě je vztah s hodnotou potěšení, život plný radosti a posledním významným vztahem je vztah s hodnotou svět krásy (příroda, umění).

Výsledky našeho výzkumu vypovídají o tom, že preference hodnot (svět krásy [příroda, umění], zralá láska a potěšení, život plný radosti), které dle Rokeacha patří do skupiny cílových neboli terminálních hodnot, ovlivňuje počet hudebních volnočasových aktivit. Jde tedy o to, že když je člověk zaměřen spíše na emocionální hodnoty než na materiální, více se ve svém volném čase věnuje hudbě. (Prokešová, 2011, s. 19)

Druh hudebních volnočasových aktivit, kterým se člověk věnuje, však neovlivňuje preferenci tří výše zmiňovaných hodnot

Z výsledků také vyplývá, že pouze hodnotu pocit osobní jistoty ovlivňují různé hudební aktivity. Můžeme tedy uvažovat o tom, jestli je tomu právě tak proto, že pokud člověk umí například zpívat, hraje na hudební nástroj nebo vede sbor, scholu, folklorní soubor apod., je si sám sebou jistější a díky tomu více preferuje právě hodnotu pocit osobní jistoty. Ovšem to, jak člověk preferuje hodnotu pocit osobní jistoty, neovlivňuje počet hudebních aktivit, kterým se věnuje.

U hodnoty moudrost se nám nepotvrdil vztah ani v jednu „směru“, což znamená, že pokud je člověk moudrý či hodnotu moudrost vyznává, nijak neovlivňuje počet ani druh hudebních aktivit, kterým se věnuje.

Zkoumání hudebních aktivit ve volném čase, ve vztahu k hodnotám, nám potvrdilo, že to, jaké hodnoty jedinec či skupina vyznává, se odráží na volbě hudebních volnočasových aktivit, ale také na způsobu trávení volného času obecně. Diplomová práce by tak mohla být základem pro budoucí hlubší zkoumání vztahu hodnot s volnočasovými aktivitami u různých věkových skupin.

Mohli bychom sledovat vývoj hodnot a s nimi spojené volnočasové aktivity, jak se mění s věkem a se zkušenostmi respondentů. Také bychom mohli zkoumat, jestli má trávení volného času vliv na uznávané hodnoty a jestli například na základě

hodnot, které uznávají rodiče a vedou k nim své děti, jim vybírají volnočasové aktivity. Dalším částí výzkumu by mohlo být také zkoumání, zda nás volnočasové aktivity vedou k vyznávání určitých hodnot.

Závěrem je důležité zmínit, že náš výzkum pokrývá pouze malou část zkoumané problematiky. Je tedy pouze začátkem zkoumání této oblasti. Existuje široká škála společensky uznávaných hodnot, spousta hudebních aktivit a také dalších volnočasových aktivit viz. Katalog volnočasových aktivit verze 4.0.0, které mohou být zkoumané ve vztahu k hodnotám. Můžeme tedy dále pokračovat ve výzkumu hudebních aktivit ve vztahu k jiným hodnotám, ale můžeme se také věnovat jiným než hudebním volnočasovým aktivitám ve vztahu k těmto hodnotám nebo k jiným hodnotám.

ZÁVĚR

V současné době existuje mnoho způsobů, jak aktivně trávit volný čas, my jsme se však v naší diplomové práci zaměřili na aktivity spojené s hudbou. Práce byla rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit vztah mezi preferencemi vybraných hodnot a hudebními volnočasovými aktivitami.

V praktické části jsme se věnovali hodnotám a volnému času. Nejprve jsme se seznámili se základními funkcemi hodnot a poté jsme stručně popsali jednotlivé koncepty empirických šetření hodnot dle autorů - Milтона Rokeacha, Ronalda Ingleharta, Geerta Hofstedeho a Shaloma H. Schwartz. My jsme pro náš výzkum využívali koncepty Shaloma H. Schwartz a Milтона Rokeacha. Ve finální části této kapitoly jsme uvedli krátké podkapitoly o World value survey - Světovém hodnotovém průzkumu a také European Values Study - Evropskou hodnotovou studii.

Následovala kapitola o volném čase. Nejprve jsme se pokusili pojem volný čas stručně a jasně (podle několika autorů) vymezit. Dále jsme krátce nahlédli do historie volného času a následovala podkapitola věnována funkcím volného času – také z pohledu několika autorů. V další části kapitoly, která se věnovala volnému času, jsme se pokusili čtenáře seznámit se zařízeními pro volnočasové aktivity a v úplném závěru této části byla vložena kapitola zaměřující se na zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase.

V praktické části naší diplomové práce jsme se věnovali samotnému výzkumu. Prvním a nejdůležitějším úkolem bylo stanovení cíle výzkumu. Následoval stručný popis rozdílů mezi kvantitativní a kvalitativní metodologií. Následující kapitola se věnovala dotazníku, který jsme si pro náš výzkum sestavili. Je v ní popsána struktura dotazníku a také co vše můžeme v dotazníku očekávat. Dalším bodem naší práce bylo stručné popsání výzkumného souboru – základní informace o tom, kdy, kde a jakým způsobem byla data sbírána. Následovala kapitola, ve které jsme si stanovili výzkumné otázky a hypotézy. Následovaly metody výzkumu. Nejprve jsme se věnovali metodám sběru dat, poté metodám primární analýzy získaných dat a následovaly metody ověřování hypotéz. Poté přišla na řadu kapitola, ve které bylo nezbytně nutné se věnovat samotnému ověřování hypotéz a analýze zjištěných korelací.

V závěru práce je uvedena diskuse, která shrnuje a rozebírá výsledky a poznatky výzkumu, které jsme získali.

Závěr práce obsahuje nepostradatelnou část, kterou je jak seznam tabulek, tak seznam použitých zdrojů a také přílohy, kde naleznete i odkaz na náš dotazník, který posloužil našemu výzkumu.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Celkové průměry a celkové směrodatné odchylky	39
Tabulka 2 - Četnosti jednotlivých hudebních aktivit u jednotlivých pohlaví	41
Tabulka 3 - Hodnota svět krásy (příroda, umění) v souvislosti s hudebními aktivitami	43
Tabulka 4 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě svět krásy (příroda, umění).....	44
Tabulka 5 - Hodnota zralá láska v souvislosti s hudebními aktivitami.....	45
Tabulka 6 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě zralá láska	47
Tabulka 7 - Hodnota potěšení, život plný radosti v souvislosti s hudebními aktivitami	48
Tabulka 8 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě potěšení, život plný radosti.....	49
Tabulka 9 - Hodnota pocit osobní jistoty v souvislosti s hudebními aktivitami.....	50
Tabulka 10 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě pocit osobní jistoty	52
Tabulka 11 - Hodnota moudrost v souvislosti s hudebními aktivitami	52
Tabulka 12 - Hudební aktivity ve vztahu k hodnotě moudrost.....	54

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. FILIPCOVÁ Blanka, 1967. *Člověk, práce, volný čas*. 2. vyd. Praha: Svoboda, 155 s.
2. GAVORA Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 261 s. ISBN 80-85931-79-6.
3. HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
4. HANSSON Sven Ove, 2001. *The structure of values and norms*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 314 s. ISBN 0-521-79204-5.
5. HENDL Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
6. HENDL Jan, 2006. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. 2. vyd. Praha: Portál, 583 s. ISBN 80-7367-123-9.
7. HOFBAUER Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
8. CHRÁSKA Miroslav, 2003. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 198 s. ISBN 80-244-0765-5.
9. CHRÁSKA Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
10. KAPLÁNEK Michal a kol., 2017. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. 1. vyd. Praha: Portál, 208 s. ISBN 978-80-262-1250-8.
11. KNOTOVÁ Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9.
12. KUČEROVÁ Stanislava, 1996. *Člověk, hodnoty a výchova*. 1. vyd. Prešov: ManaCon, 231 s. ISBN 80-85668-34-3.
13. NĚMEC Jiří a kol., 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 119 s. ISBN 80-7315-012-3.
14. PÁVKOVÁ Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. Univerzita Karlova v Praze, 145 s. ISBN 978-80-7290-666-6.

15. PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, HRDLIČKOVÁ Vlasta a Alena PAVLÍKOVÁ, 2002. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 231. s. ISBN 80-7178-711-6.
16. POSPÍŠIL Jiří, POSPÍŠILOVÁ Helena, TROCHTOVÁ Ludmila a kol., 2018. *Katalog volnočasových aktivit verze 4.0.0*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 190 s. ISBN 978-80-244-5399-6.
17. POSPÍŠILOVÁ Helena, 2010. *Mládež, hodnoty a volný čas*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 272 s. ISBN 978-80-7409-036-3.
18. PRUDKÝ Libor a kol., 2009. *Inventura hodnot*. 1. vyd. Praha: Academia, 341 s. ISBN 978-80-200-1751-2.
19. ROJEK Chris, 2005. *Leisure Theory*. 1. vyd. Basingstoke ; New York: Palgrave Macmillan, 243 s. ISBN 1-4039-0570-3.
20. SMÉKAL Valadimír, 2002. *Pozvání do psychologie osobnosti*. 1. vyd. Brno: Barriter&Principal, 517 s. ISBN 80-85947-80-3.
21. VÁŽANSKÝ Mojmír a Vladimír SMÉKAL, 1995. *Základy pedagogiky volného času*. 2. vyd. Brno: Paido, 175 s. ISBN 80-901737-9-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. *Hodnotový systém a volný čas u žáků 2. stupně ZŠ* [online]. 16. 4. 2011 [3. 3. 2020]. Dostupné z: https://theses.cz/id/qje3e0/Zvren_prce.pdf
2. *Hodnotové orientace současných vysokoškolských studentů a jejich vztah k jiným osobnostním a kognitivním strukturám* [online]. 30. 11. 2008 [3. 3. 2020]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/z6u3m/Schwartz_Values_Havlickova_final.pdf
3. *European Values Study* [online]. 3. 3. 2020 [4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://europeanvaluesstudy.eu/>
4. *World Values Survey* [online]. 29. 9. 2019 [4. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.worldvaluessurvey.org/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Dotazník pro výzkum hodnot, volného času a hudebních aktivit

<https://www.socialsurvey.eu/music2018/cs#firstpage>

Příloha č. 2 – Katalog volnočasových aktivit

<https://www.leisureresearch.eu/cs/>